

Historisch Vooronderzoek Conventionele Explosieven 150kV station Nederweert (NEDW150) Gemeente Nederweert

Datum: 28 maart 2019
Kenmerk: 18P186 eindrapport

**BOMBS
AWAY**

Distributielijst

- Sweco Nederland B.V.
- Bombs Away B.V.

Opdrachtgever:	Opgesteld:	Geaccordeerd:	Kenmerk en status:
Dhr. J. Mentink Sweco Nederland B.V.	Mw. drs. E.J.M. van Riel Bombs Away B.V.	Dhr. B. van Wiggen MA Gemachtigd door directie Bombs Away B.V.	18P186 eindrapport
Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:	Datum:
			28 maart 2019

Bombs Away B.V.
 Postbus 1148 Museumlaan 2
 3500 BC Utrecht 3581 HK Utrecht
www.bombsaway.nl info@bombsaway.nl
 KvK: 53705165 BTW: 850983666B01
 IBAN: NL31ABNA0455602794

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel vooronderzoek	4
1.2.1	Uitgangspunt	4
1.2.2	Werkwijze vooronderzoek	5
1.3	Scope onderzoeksgebied	5
1.4	Projectteam	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Geraadpleegde bronnen	7
2.1	Verantwoording bronnenmateriaal	7
2.2	Reeds uitgevoerde onderzoeken	7
2.3	Literatuur	7
2.4	Archiefonderzoek in Nederland	8
2.4.2	Provinciale archieven	10
2.4.3	Nationaal Archief (NA) Den Haag	11
2.4.4	Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) Amsterdam	12
2.4.5	Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) Den Haag	13
2.4.6	Semi-statisch Archief (SSA) Rijswijk	14
2.4.7	Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945 (SGLO)	14
2.4.8	Utrecht Archief (UA) NS-archief	14
2.4.9	Websites	15
2.5	Archiefonderzoek in het buitenland	15
2.5.1	The National Archives UK (TNA UK) Londen	15
2.5.2	National Archives and Records Administration (NARA) Washington	15
2.5.3	Bundesarchiv-Militärarchiv (BaMa) Freiburg	15
2.6	Luchtfoto-onderzoek	16
3	Resultaten inventarisatie	17
3.1	Inleiding	17
3.2	Mobilisatieperiode	17
3.3	Duitse bezettingsjaren	18
3.4	Bevrijdingsjaar 1944-1945	23
3.5	Naoorlogse periode – heden	29
3.6	Luchtfoto-analyse	35
3.7	Inventarisatiekaart	36
3.8	Leemten in kennis	37
4	Analyse gegevens	38
4.1	Indicaties	38
4.2	Conclusie	39
5	Conclusie en Advies	41
5.1	Conclusie	41
5.1.1	Leemten in kennis	41
5.2	Advies	41
6	Bijlagen	42
Bijlage 1	WSCS-OCE en certificaten	43
Bijlage 2	Vaststellen verdacht gebied en afbakening in vooronderzoek	45
Bijlage 3	Luchtfotodekking	47
Bijlage 4	Inventarisatiekaart (losbladig)	48
Bijlage 5	CE-Bodembelastingkaart (losbladig)	49

Afbeelding voorblad: Uitsnede luchtfoto met de locatie van het 150kV station Nederweert. Bron: NCAP, sortieref: 3G-TUD-S120- fotonr: 5149, d.d. 14-07-1945.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het uitvoeren van dit vooronderzoek Conventionele Explosieven is het voornemen om werkzaamheden op de locatie van het 150kV station Nederweert (NEDW150) te gaan uitvoeren. Het is niet bekend of er bij de voorgenomen bodemroerende werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met het aantreffen van Conventionele Explosieven (CE) uit de Tweede Wereldoorlog in dit gebied. Indien er CE aanwezig zijn in/op de (water)bodem van het te onderzoeken gebied, dan bestaat de mogelijkheid op een ongecontroleerde detonatie van een of meerdere CE. Op basis van de Arbowetgeving en de Openbare Orde en Veiligheid dienen alle risico's voorafgaand aan de voorgenomen werkzaamheden in kaart te worden gebracht waarbij de risico's zoveel mogelijk moeten worden ingeperkt. Aan de hand van een vooronderzoek CE wordt bepaald of er sprake is van een risico op het aantreffen van CE en daarnaast waar er een risico is op het aantreffen van CE in/op de (water)bodem.

In opdracht van Sweco Nederland B.V. heeft Bombs Away B.V. te Utrecht een vooronderzoek CE uitgevoerd voor het onderzoeksgebied 150kV station Nederweert (NEDW150) naar de aanwezigheid van CE uit de Tweede Wereldoorlog.

1.2 Doel vooronderzoek

Het doel van dit vooronderzoek CE is het vaststellen of er in de geraadpleegde bronnen indicaties zijn waaruit blijkt dat (delen van) het onderzoeksgebied tijdens de Tweede Wereldoorlog betrokken is (zijn) geweest bij oorlogshandelingen waardoor er (mogelijk) CE op/in de (water)bodem zijn achtergebleven. Indien er indicaties zijn dat (delen van) het onderzoeksgebied betrokken (zijn) is geweest bij oorlogshandelingen dan wordt het (de) verdachte gebied(en) horizontaal afgebakend en worden de volgende zaken vastgesteld:

- Soort(en) en subsoorten aan te treffen CE;
- Hoeveelheid aan te treffen CE;
- Verschijningsvorm aan te treffen CE;
- Maximale en minimale diepteligging CE.

1.2.1 Uitgangspunt

Het vooronderzoek is uitgevoerd conform het Werkveldspecifiek Certificatieschema voor het Systeemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven, hierna te noemen WSCS-OCE. In deze richtlijnen voor het uitvoeren van het vooronderzoek staan de verplichte bronnen die geraadpleegd dienen te worden alsmede de aanvullende bronnen. Bombs Away B.V. heeft naast de verplichte bronnen ook aanvullende bronnen geraadpleegd.

Bron	Raadplegen WSCS-OCE		Door Bombs Away geraadpleegd
	Verplicht	Aanvullend	
Literatuur	✓		✓
Gemeentelijk & Provinciaal archief	✓		✓
Nederlands Instituut Militaire Historie (NIMH)		✓	✓
Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)		✓	✓
Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD)	✓		✓
Luchtfotocollectie Wageningen Universiteit	✓		✓
Luchtfotocollectie Kadaster	✓		✓
Luchtfotocollectie The Aerial Reconnaissance Archives		✓	✓
The National Archives UK		✓	✓
Bundesarchiv-Militärarchiv		✓	✓
The National Archives and Records Administration USA		✓	✓
Gehuigen		✓	Niet beschikbaar

Tevens zijn de volgende bronnen door Bombs Away B.V. geraadpleegd die niet vermeld zijn in het WSCS-OCE, maar die wel relevante informatie kunnen bevatten over het onderzoeksgebied:

- Semi-statisch Archief (SSA) Defensie te Rijswijk;
- Nationaal Archief (NA) te Den Haag;
- Websites.

1.2.2 Werkwijze vooronderzoek

Het vooronderzoek is conform de huidige richtlijnen (WSCS-OCE) uitgevoerd en bestaat uit twee delen, namelijk de inventarisatie en de beoordeling & evaluatie. In het eerste deel van het vooronderzoek, de inventarisatie, is alle relevante informatie verzameld uit de geraadpleegde bronnen. Op basis van de verzamelde informatie is vastgesteld of er oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden waarbij (mogelijk) CE zijn achtergebleven binnen de grenzen van het onderzoeksgebied.

Indien in de geraadpleegde bronnen indicaties zijn gevonden waaruit blijkt dat (delen van) het onderzoeksgebied getroffen is (zijn) door oorlogshandelingen, wordt in het tweede deel van het vooronderzoek, de beoordeling & evaluatie¹, de verzamelde informatie beoordeeld en geëvalueerd. Op basis van de beoordeling en de evaluatie kunnen de volgende zaken worden vastgesteld:

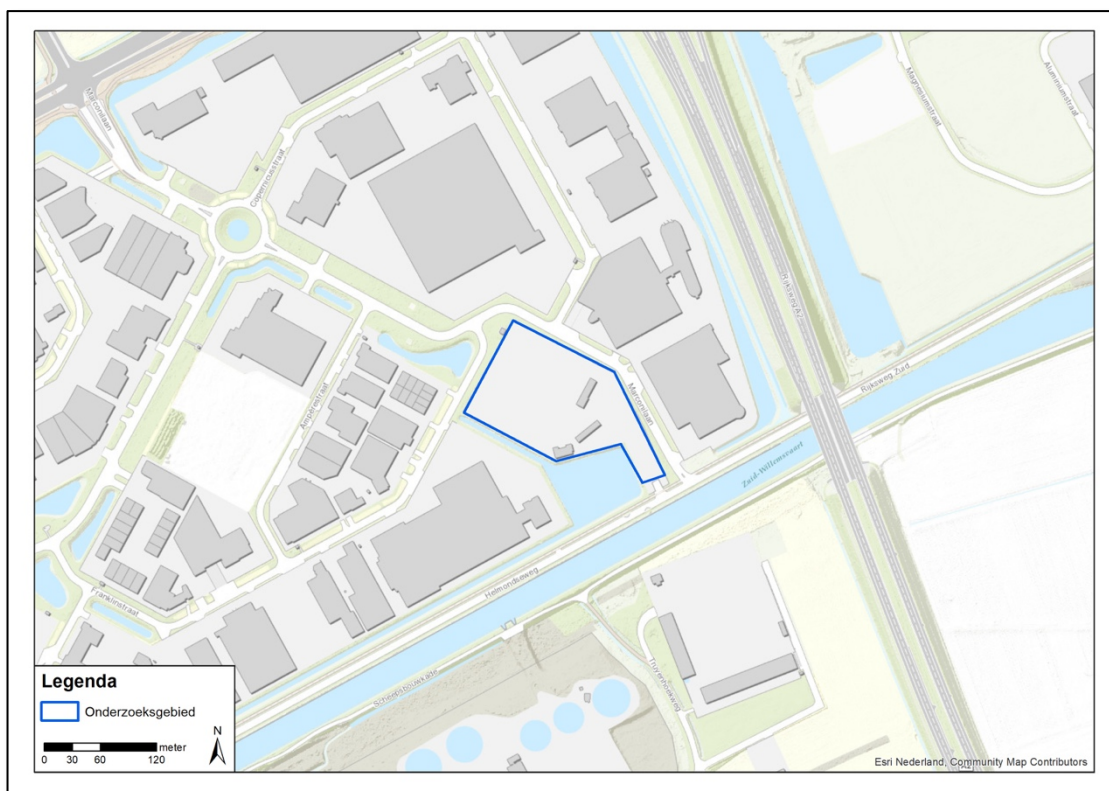
- De horizontale begrenzing van verdacht(e) gebied(en);
- De minimale en maximale diepteligging van de aan te treffen CE;
- De soort(en) van de aan te treffen CE;
- De hoeveelheid van de aan te treffen CE;
- De verschijningsvorm van de aan te treffen CE.

De resultaten van de inventarisatie en de beoordelingen en evaluatie zijn in dit rapport opgenomen met bijbehorende CE-bodembelastingkaart.

1.3 Scope onderzoeksgebied

Dit vooronderzoek richt zich op het onderzoeksgebied 150kV station Nederweert (NEDW150), gelegen ter hoogte van de Helmondseweg en Franklinstraat te Nederweert (Limburg), hierna te noemen 'onderzoeksgebied'. In afbeelding 1 is het onderzoeksgebied (het gebied binnen de blauwe lijnen) weergegeven.

¹ In bijlage 1 zijn de richtlijnen van de WSCS-OCE voor de beoordeling en evaluatie weergegeven.

Afbeelding 1: het onderzoeksgebied.

1.4 Projectteam

In het kader van dit vooronderzoek heeft Bombs Away B.V. het projectteam samengesteld dat de werkzaamheden heeft uitgevoerd. Het projectteam bestaat uit de volgende medewerkers.

• Dhr. B. van Wiggen MA	Projectleider
• Mw. drs E.J.M. van Riel	Historicus
• Mw. E. Buijs BSc	GIS-specialist
• Dhr. M. Nouws BBE	Luchtfotoanalist

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt nader ingegaan op de geraadpleegde bronnen. In het derde hoofdstuk komen de resultaten van het bronnenonderzoek aan bod. Vervolgens worden de resultaten beoordeeld en geëvalueerd in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 zijn de conclusie en advies beschreven. In de bijlagen van dit rapport zijn diverse stukken opgenomen, waaronder de geraadpleegde luchtfoto's.

2 GERAADPLEEGDE BRONNEN

2.1 Verantwoording bronnenmateriaal

Om een zo goed en een zo compleet mogelijk vooronderzoek uit te voeren zijn er diverse bronnen geraadpleegd. Als in een bron een indicatie staat waaruit blijkt dat het onderzoeksgebied getroffen is door een oorlogshandeling, dan dient deze indicatie in een mogelijke tweede en/of meerdere bronnen te worden bevestigd. Wanneer dit niet het geval is dan moet op basis van deze enkele bron een afweging worden gemaakt welke consequentie(s) dit heeft voor het onderzoeksgebied. In dit hoofdstuk komen de geraadpleegde bronnen in het kader van het vooronderzoek aan bod. Per bron is aangegeven welke literatuur en/of archiefstukken/documenten zijn geraadpleegd, zodat voor de lezer de herleidbaarheid van indicaties (en contra-indicaties) van oorlogshandelingen duidelijk is.

2.2 Reeds uitgevoerde onderzoeken

Er is nagegaan of er in het verleden (voor)onderzoeken naar CE zijn uitgevoerd binnen de grenzen van het onderzoeksgebied en/of in de directe omgeving hiervan. De volgende rapporten zijn geraadpleegd:

- Vooronderzoek Conventionele Explosieven Programma Vervangen Treinbeveiliging (PVT) Weert e.o., met kenmerk Z-181201/Bombs Away/Rap NGCE/definitief/1.0, opgesteld door Bombs Away B.V., d.d.11 juli 2016;
- Vooronderzoek CE Conventionele Explosieven N280 Weert-Roermond, Gemeenten Weert en Leudal, zonder kenmerk, opgesteld door Explovison, d.d. 3 oktober 2014;
- Vooronderzoek Opsporing Conventionele Explosieven Nederweert Zuid-Willemsvaart, met kenmerk RO-110010 versie 1.0, opgesteld door REASeuro, d.d. 19 januari 2011.

Relevante informatie betreffende het onderzoeksgebied en de directe omgeving uit de bovengenoemde historische vooronderzoeken is verwerkt in dit rapport. Verder waren er op het moment van het opstellen van het huidige vooronderzoek CE 150kV station Nederweert (NEDW150) geen andere vooronderzoeken bekend grenzend aan of in het onderzoeksgebied.

2.3 Literatuur

In het kader van dit vooronderzoek is een literatuurstudie uitgevoerd. Naast de standaard boekwerken over de gevechtshandelingen in de Tweede Wereldoorlog op het land en in de lucht, zijn ook de regionale en streekgebonden publicaties bestudeerd. In onderstaande overzicht zijn de geraadpleegde publicaties weergegeven. Relevante informatie uit de bestudeerde literatuur is verwerkt in dit rapport (zie hoofdstuk 3).

- Amersfoort, H. & Kamphuis, P. (reds.), *Mei 1940, de strijd op Nederlands grondgebied* (Amsterdam, 2012);
- Berg, Th. van den, Decker, C. de & Graver, E., *De bezetting in vogelvlucht. Luchtfoto's van Nederland 1940-1945* (Utrecht, 2012);
- Blankenstein, E. van, *Bruggen in Nederland 1940-1950. Vernieling en herstel* (Zutphen, 2009);
- Bollen, H.A., & Vroemen, L.P.J., *Canadezen in actie: Nederland najaar '44 - voorjaar '46* (Warnveld 1994);
- Camps, H. (red.), *Oorlog en herstel in Noord-Limburg 1940-1945* (Venlo 1981);
- Horne, F. van et. al., *'40 van oever naar oever '45, inval, verzet, luchtoorlog en bevrijding tussen Noordervaart en Maas* (Haalen 1994);
- Huurman, C., *Het spoorwegbedrijf in oorlogstijd 1939-'45* (Eindhoven 2001);
- Klep, Ch. & Schoenmaker, B. (reds.), *Oorlog op de flank. De bevrijding van Nederland 1944-1945* (Den Haag, 1995);
- Knapen, F. & Bruekers, A. (red.), *Nederweerts Verleden. Schoor, Roeven en Kraan* (Nederweert 2012);

- Korthals Altes, A. *Luchtgevaar. Luchtaanvallen op Nederland 1940-1945* (Amsterdam, 1984);
- Levels, H. & Munnicks, E., *Waar blijven de Bevrijders! September – oktober 1944 van Hoop van Wanhoop. 'Frontperiode Noord- en Midden-Limburg* (onb. 2016);
- Levels, H., Rijks, R., & Schmieder, R., *Verdraagtj uch! Van vuistslag naar uitgestoken hand. De Tweede Wereldoorlog in het Leudalgebied* (z.p. 2011);
- Linssen P. Th. J. & Haanen, E., *Bezetting en bevrijding, Weert 1939-1945, de kroniek van Pierre Linssen* (Weert 2012);
- Munnicks, E. & Levels, H., *Van kazemat tot kelder, Roermond 1940-1945* (Roermond 2007);
- Nies, F., *Weert. Het verleden van een stad* (Weert 1999);
- Molenaar, F.J., *De luchtverdediging in de meidagen 1940* (2dln, Den Haag 1970);
- Nierstrasz, V.E., *De strijd op Nederlands grondgebied tijdens Wereldoorlog II, Nederlands verdediging tegen de Duitse aanval van 10-19 mei 1940* (Groene Serie) (Den Haag 1952 ev.);
- Zwanenburg, G.J., *En nooit was het stil...Kroniek van een luchtoorlog* (2 delen, 1991-1993).

2.4 Archiefonderzoek in Nederland

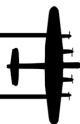
Naast literatuurstudie is er archiefonderzoek in Nederland uitgevoerd. Het onderzoeksgebied lag ten tijde van de Tweede Wereldoorlog deels in de gemeente Nederweert en deels in de gemeente Weert. Het gemeentearchief in Nederweert en het gemeentearchief in Weert zijn beide geraadpleegd. Het gaat hierbij om de gemeentearchieven, maar ook om de archieven van de luchtbeschermingsdienst (LBD). Naast de lokale en regionale archieven, zijn ook het Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL) in Maastricht en dossiers uit het Nationaal Archief (NA) in Den Haag, stukken uit het archief van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) te Amsterdam en uit het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) in Den Haag geraadpleegd. Tevens is het archief van de Explosieven Opsporingsdienst van Defensie (EODD) en het Semi-statisch Archief (SSA) van Defensie te Rijswijk onderzocht. In de volgende sub-paragrafen worden deze archieven nader beschreven. Relevante informatie uit de geraadpleegde stukken en dossiers is verwerkt in dit rapport (zie hoofdstuk 3).

2.4.1 Gemeentearchieven

Het onderzoeksgebied is gelegen in de gemeente Nederweert. In onderstaand overzicht is weergegeven welke stukken zijn geraadpleegd in het kader van dit onderzoek, met daarbij een korte toelichting. Er is gezocht naar stukken betreffende de luchtbeschermingsdienst (LBD), rapporten van schade die ontstaan is door oorlogshandelingen en de (naoorlogse) ruiming van explosieven. De LBD hield het luchtruim boven de gemeente in de gaten en rapporteerde bijzondere voorvallen, zoals het neerstorten van vliegtuigen of bominslag. Schademeldingen kunnen een indicatie vormen van oorlogshandelingen in een gebied. Indien de oorzaak van de schade wordt vermeld in de bron kunnen deze meldingen een goed beeld geven van de oorlogshandelingen in een gebied. Stukken betreffende het ruimen van explosieven vormen enerzijds een indicatie van oorlogshandelingen, anderzijds een contra-indicatie van de aanwezigheid van CE in het onderzoeksgebied.

Nederweert

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
-	Gemeente Nederweert (1939-1990)	5261/ 5262	1940-1945	Luchtbeschermingsdienst; rapporten, gegevens betreffende bommen en neergestorte vliegtuigen
		5265	1945-1965	Opruimen van mijnen, munitie e.d.
		5082	1965/1967	Opgaven van gevonden explosieven
		5280	1944-1965	Opruimen van explosieven
		3163	1970-1979	Meldingen van het vinden van munitie (oorlog 1940-1945)
		3672	1990	Meldingen van het vinden van munitie (oorlog 1940-1945)

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
		2677	1945/1953	Herstel oorlogsschade aan de Tungelroijsebeek-bruggen (oorlog 1940-1945)
		5263	1940-1949	Oorlogsschade, noodbruggen, opritten en namen (oorlog 1940-1945)
		2754	1938-1954	Basisschool Leveroy; bouw van een vierde klaslokaal en herstel oorlogsschade
		2763	1942-1956	Jongensschool St. Lambertus, Nederweert; diverse, o.a. vergoeding van oorlogsschade en sloop.
		2760	1945-1959	Meisjesschool "St. Joseph", Nederweert; herstel van oorlogsschade en uitbreiding
		4906	1945-1955	Meisjesschool "St. Anna", Ospel; herstel van oorlogsschade
		4962	1947-1955	Basisschool "St. Barbara", Leveroy; herstel van oorlogsschade
		5284	1945/1947	Oorlogsschade aan lagere scholen (oorlog 1940-1945)
		2801	1950-1955	St. Lambertuskerk, Nederweert; herstel van oorlogsschade
		2789	1948	Oorlogsschade van kapellen
		2796	1944-1955	St. Lambertuskerk, Nederweert; restauratie van de toren (beschadigd door granaatvuur tijdens de oorlog 1940-1945)
		5293	1946-1968	Opruiming van verdedigingswerken (oorlog 1940-1945)
		2261	1947-1954	Oorlogsschade garage 1944
		2269	1947-1955	Herstel veldwachterswoning te Ospel van oorlogsschade
		2593	1946-1948	Evaluatie woningen na bevrijding
		3105	1970-1979	Huisnummering
		3550	1980-1985	Huisnummering
		3775	1986-1990	Huisnummering
		3026	1980-1990	Straatnaamgeving
		2887	1959-1969	Straatnaamgeving
		4445	1970-1979	Straatnaamgeving
		2271	1949-1963	Straatnaamgeving; algehele wijziging, inclusief huisnummering

Weert

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
-	Gemeentearchief Weert (1920-1997)	1002		Indelingen van de wijken in blokken
		1008	1940-1945	Bominslagen in Weert en omgeving
		1060	1940-1946	Opleggen processen-verbaal inzake de materiele en lichamelijke schade veroorzaakt door neergekomen vliegtuigen en bom- en granaatinslagen
		1069		Opgave en herstel van de oorlogsschade aan wegen, bruggen en rioleringen
		1070		Opmaken van schade aan woningen door oorlogsgeweld en het herstel daarvan
		1080-1081		Registratie van individuele oorlogsschade
		2288	1940-1951	Herstel van de oorlogsschade aan gebouwen en terreinen
		4119	1940-1944	Staatstoezicht op de Volksgezondheid: inventarisatie van de oorlogsschade toegebracht aan particulieren en bedrijven, verzamelstaten van geleden schade, 1940-1944

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
		5923	1970-1987	Opsporen en ruimen explosieven Tweede Wereldoorlog: verzoeken tot opruiming
A.2.18.0	Gemeentelijke brandweer Weert (1927-1970)	7	1940-1941	Rapporten inzake branden

2.4.2 Provinciale archieven

In diverse provinciale archieven is informatie aangetroffen over de (directe omgeving van) het onderzoeksgebied. Weert en Nederweert liggen in de provincie Limburg, maar ook bij andere provincies is relevante informatie aangetroffen. Het betreft archieven in de provincies Noord-Brabant, Zeeland en Limburg. In het Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC) in Den Bosch, het Zeeuws Archief in Middelburg (ZA) en het Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL) liggen relevante archieven opgeslagen. In deze archieven is gezocht naar stukken van het Militair Gezag (MG) van de provincie. Het MG werd direct na de bevrijding van de bezette gebieden ingesteld als tijdelijk bestuur dat moest zorgen voor de openbare orde en veiligheid. De stukken uit het archief van het MG gaan over het ruimen van mijnen en andere projectielen en schademeldingen uit de hele provincie. In aanvulling hierop zijn ook de stukken van de Districts Militaire Commissaris (DMC) in Eindhoven geraadpleegd. De DMC was eveneens verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid en dus voor het ruimen van munitie.

Provincie Noord-Brabant

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
127	Militair Gezag in Noord-Brabant (1944-1946)	418	1944-1946	Aangeven en opruimen mijnevelden DMC Eindhoven

Provincie Zeeland

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
280	Militair Gezag in Zeeland (1944-1946)	4906	1944-1946	Stukken betreffende mijnopruiming, 1944-1946

Provincie Limburg

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
04.05	Kabinet van de Commissaris der Koningin in Limburg (1914-1944)	898	1940-1944	Stukken betreffende politieberichten omtrent bijzondere voorvallen, 1940-1944
		947	1940	Stukken betreffende verzameling van onbeheerd verspreid liggende of opgeborgen militaire munitie, 1940
		957	1940-1944	Stukken betreffende de melding van luchtaanvallen door de burgemeesters, 1940-1944
		1396	1919-1944	Stukken betreffende de in de provincie aanwezige schietbanen.
		1419	1940-1941	Stukken betreffende (nood)landingen van Duits- vijandelijke vliegtuigen, 1940- 1941, 1943
04.11	Commissaris van de Koningin in Limburg (1944-1990)	589	1944-1949	Stukken betreffende het opruimen van landmijnen en ander explosief materiaal, 1944-1949
		659	1944-1945	Stukken betreffende opgaven van de toestand van gemeenten kort na de bevrijding in Midden- en Noord-Limburg, 1944-1945
		662	1947-1948	Stukken betreffende het sturen van foto's door de gemeenten inzake oorlogsverwoestingen, 1947-1948
06.22	Stichting Herstel Limburg 1945 (1945-1947)	63	1946-1947	Stukken betreffende de bemiddeling bij de ruiming van mijnen en munitie door de Mijn- en Munitie-opruimingsdienst

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
				(M.M.O.D.), 1946 juli 16-1947 mei 10
07.E09	Militair Gezag Limburg (1944-1947)	43 (4861)/map 43 E	1944-1947	Mijnen, projectielen en andere oorlogstuig-correspondentie betreffende.-
		314 (4887)/map 314 E	1944-1947	Weekrapporten i.z. bom-munitie- en mijnopruijing. Sectie IV

2.4.3 Nationaal Archief (NA) Den Haag

In het NA zijn stukken uit het Bunkerarchief ingezien. Hierin zijn documenten opgeslagen die betrekking hebben op verdedigingswerken in heel Nederland. Daarnaast zijn de stukken van de Inspectie Bescherming Bevolking tegen Luchtaanvallen, het Militair Gezag en het Korps Hulpverleningsdienst bekeken. Het gaat om de volgende stukken.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
2.04.53.15	Inspectie Bescherming Bevolking tegen Luchtaanvallen (1937-1946)	47	1940-1941	Ingekomen en minuten van uitgegane brieven van en aan diverse overheidsinstellingen: Commissaris der Koningin in de provincie Limburg, nrs. 18.11.1 - 18.11.18
		79	1940-1941	Meldingen en processen -verbaal ontvangen van gemeenten over geallieerde luchtactiviteiten: Limburg
2.04.110	Korps Hulpverleningsdienst (1945-1974)	20	z.j.	Registers met krantenknipsels inzake explosieven
		21	1945-1947	Registers met krantenknipsels inzake explosieven
		22	1957-1959	Registers met krantenknipsels inzake explosieven
		23	1947	Tijdschrift voor het personeel van de Hulpverleningsdienst
		28	1947-1970	Verzameling krantenknipsels inzake de Hulpverleningsdienst
		69	1967-1971	Stukken betreffende de inhuur van de Hulpverleningsdienst door Rijkswaterstaat Directie Wegen voor het ruimen van explosieven
2.13.25	Militair Gezag (1943-1946)	1563	1944-1945	Rapporten betreffende bom- en granaatinslagen en de organisatie van luchtbeschermingsdiensten in gemeenten in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg [4.46.00]
		1567	1944-1945	Stukken betreffende de opsporing en ruiming van mijnen en andere explosieven [4.75.00]
		1568	1944-1945	Rapporten van de Censuurdienst van de Sectie PTT inzake brieven waarin melding gemaakt wordt van bombardementen, afschriften [4.06.00]
		2808	1944-1945	Rapporten over militaire werken, vernielingen en inundaties in het nog niet bevrijde deel van Nederland
		2809	1945	Stukken betreffende de organisatie van de mijnopruijngsdienst en het opsporen en ruimen van mijnen die de uitvoering van bepaalde openbare werken verhinderen
		2819	1944-1945	Rapporten Rijkswaterstaat Limburg [Ilb2b]
		2828	1944-1945	Stukken betreffende de opgave van oorlogsschade door besturen van polders en waterschappen, het droogmalen van geïnundeerde gebieden, het herstel van dijken en bestelling van de hiervoor benodigde materialen
		2829	1944-1945	Kaarten van en rapporten over geïnundeerde of mogelijk door de Duitsers te inunderen gebieden [XXV]
		2852	1943-1945	Stukken betreffende de wederopbouw [Ij]
		3224	1945	Kaart van Nederland met een overzicht van water- en oorlogsschade

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
		3745	1945	<i>Sectie ontminning: ingekomen en doorslagen van uitgaande stukken</i>
		3746	1945	<i>Overzicht van de ontminning van Nederland</i>
2.13.167	Bunker Archief	272-284	1951	<i>Blokkaarten van werken</i>
		285-296	1947-1962	<i>Overzichtskaarten</i>
		1112-1119		<i>Nederlandse stafkaarten met aantekeningen van stellingen en complexen, schaal 1:25000</i>
		1120		<i>Stellingkaarten van heel Nederland (dienstgeheim) met vermeldingen van alle Nederlandse en Duitse werken waarop de aard van de groepen van werken door symbolen zijn aangegeven. Groot formaat.</i>
2.13.210	Commissie van Proefneming met hierin opgenomen afgedwaalde archiefbescheiden van onderdelen van de Artillerie-Inrichtingen en Artillerie onderdelen (1814)(1867-1942)	23	1940	<i>Staten houdende opgaven van plaatsen waar mogelijk onontpofte projectielen zijn gevonden, die wel of niet geruimd zijn</i>
		24	1940	<i>Stukken betreffende het ruimen van landmijnen en het beschikbaar stellen van personeel, ingedeeld naar gebied</i>
		25	1940	<i>Ingekomen en minuten van uitgaande stukken inzake aanvragen tot het ruimen van onontpofte (water)mijnen en personeelsaangelegenheden</i>
		26	1940	<i>Ingekomen en minuten van uitgaande stukken inzake aanvragen tot het ruimen van onontpofte (water)mijnen en personeelsaangelegenheden</i>
		28	1941-1942	<i>Lijsten met opgave van personeel en afwikkeling van de afdeling belast met het onschadelijk maken van niet gesprongen munitie en vliegtuigbommen</i>
3.07.07	Rijkswaterstaat in de Directie Benedenrivieren (1875-1980)	876	1950-1954	<i>Stukken betreffende het huren en uitrusten van het vaartuig Neptunus met een duikerinstallatie voor het onderzoek naar en het ruimen van oorlogstuig, alsmede betreffende het onderhoud van dit vaartuig en de verrichte werkzaamheden</i>

2.4.4 Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) Amsterdam

In het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) in Amsterdam zijn diverse archiefstukken geraadpleegd. In het NIOD is het archief van het *Generalkommissariat für das Sicherheitswesen* ingezien. Deze instantie was het politieapparaat van het Duitse bestuur. Hierin zijn de processen-verbaal bewaard gebleven betreffende de melding van bominslagen, luchtaanvallen en ontploffingen. Daarnaast zijn in het archief van het Departement van Justitie processen-verbaal ingezien van lokale instanties betreffende luchtaanvallen, bominslagen en ontploffingen. Tevens zijn stukken van verzetsgroep Albrecht ingezien over troepensterkten en stellingen. In de onderstaande tabel zijn de bestudeerde stukken weergegeven.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
077	General-kommissariat für das Sicherheitswesen (Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West) (1938)(1940-1945)	1328	1940-1941	<i>Dagberichten van de Befehlshaber der Ordnungspolizei Den Haag betreffende vijandelijke luchtaanval</i>
		1332	1940-1943	<i>Stukken betreffende vijandelijke luchtaanvallen, landingen van vijandelijke vliegeniers, het vinden van versperringsballons, het werpen van springstoffen en het gebruik van sabotagematerialen</i>
190a	Groep Albrecht	17-34 (27,33)	1944	<i>Enige verslagen, alsmede medewerkers van de groep Albrecht afkomstig uit de volgende sectoren: het Noorden, Overijssel, de Achterhoek, en Twente, D. A. A. (=Deventer, Arnhem, Apeldoorn), de Veluwe en Gelderland, Alblasserwaard en de Betuwe, Utrecht, Amersfoort, Amsterdam, Woerden, Zuid-Holland, Zeeland, Zuid-Nederland</i>
216k	Departement van Justitie (1935) 1940-1945 (1950)	181-185	1943-1944	<i>Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en</i>

		<i>Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten</i>
150	1940	<i>Circulaires inzake de beschadiging van Duitse verkeersborden, het dansverbod en de melding van bominslagen en andere oorlogshandelingen, 25 september - 24 december 1940.</i>
186	z.j.	<i>Meldingen van verschillende gemeenten betreffende ongevallen, beschietingen, bombardementen en het afwerpen van (lege) benzinetanks door vliegtuigen.</i>
190	1942-1943	<i>Jaarverslag van de Rijksrecherche centrale over 1942, 22 april 1943.</i>
573	1941-1945	<i>Stukken betreffende het opstellen van berichten inzake door vliegtuigen in deze gemeente afgeworpen voorwerpen, 19 maart 1941 - 5 februari 1945.</i>

2.4.5 Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) Den Haag

Voor dit vooronderzoek zijn stukken uit het NIMH geraadpleegd. Het NIMH beheert de archieven van de Nederlandse krijgsmacht en bezit een uitgebreide collectie die betrekking heeft op de Tweede Wereldoorlog. Onder andere de 575-collectie, met betrekking tot Duitse verdedigingswerken, is geraadpleegd. Deze collectie bevat hoofdzakelijk rapporten, verslagen en Duitse en Britse kaarten afkomstig van het Bureau Inlichtingen in Londen en het Bureau Afwikkeling Genie en Duitse eenheden. Het NIMH bezit ook de 409-collectie Gevechtsverslagen en rapporten mei 1940. Op basis van de andere geraadpleegde bronnen zijn er indicaties dat er in de meidagen van 1940 gevechten hebben plaatsgevonden in/bij het onderzoeksgebied. Vanwege deze reden is de collectie 409 geraadpleegd. In onderstaande tabel zijn de geraadpleegde collecties weergegeven.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
409	Gevechtsverslagen en rapporten mei 1940	527015		<i>Verslag van de commandant van de 2e compagnie van het 11e bataljon van het 41e regiment infanterie kapitein F.C.M. Houben</i>
		527016		<i>Commandant van het 3e compagnie van het 11e bataljon van het 41e regiment infanterie kapitein J.A.J. Maas</i>
		527017		<i>Verslag van de commandant van de mitrailleurcompagnie van het 11e bataljon van het 41e regiment infanterie kapitein G.A. Hoogenboom</i>
		527018		<i>Verslagen van de commandant van het 4e grensbataljon majoor P.G.A. Fortanier</i>
420	Burgemeestersverklaringen	14	1940-1945	<i>Burgemeestersverklaringen betreffende de aankomst van Duitse (en later) geallieerde eenheden, opgaves van de onderdelen en commandanten, gedenktekens, monumenten en (veld)graven: Naaldwijk t/m Nijveveen</i>
		22	1940-1945	<i>Burgemeestersverklaringen betreffende de aankomst van Duitse (en later) geallieerde eenheden, opgaves van de onderdelen en commandanten, gedenktekens, monumenten en (veld)graven: Waalre t/m Wijngaarden</i>
		38	1940-1945	<i>Burgemeestersverklaringen betreffende (o.a.) de bevrijdingsdatum, verzetsdaden, verzetslieden en gesneuvelden bij verzetsdaden: Naaldwijk t/m Nijmegen</i>
		46	1940-1945	<i>Burgemeestersverklaringen betreffende (o.a.) de</i>

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
				<i>bevrijdingsdatum, verzetsdaden, verzetslieden en gesneuvelden bij verzetsdaden: Waalre t/m Wijngaarden</i>
575	Duitse Verdedigingswerken	395	1944	<i>Bruggenrapport nr. 5: voorbereidingen voor vernietigingen van strategisch liggende bruggen en oproep voor luchtbescherming van deze bruggen</i>
		498	1945	<i>Inlichtingen betreffende de toestand in het grensgebied van Noord-Limburg, van het Bureau inlichtingen der Nederlandsche regering te Maastricht</i>
			1943	<i>Berichten betreffende vernielingen van de diverse Nederlandse industrieën als gevolg van bombardementen. Onder andere in Eindhoven, IJmuiden, Lutterade, Limburg en Hengelo</i>

2.4.6 Semi-statisch Archief (SSA) Rijswijk

Het Semi-statisch Archief (SSA) te Rijswijk beheert het archief van Defensie. In dit archief zijn onder ander de ruimrapporten van de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) opgeslagen. Deze ruimrapporten, ook wel Meldings-, Opdracht- en Ruimrapport (MORA) genaamd, zijn gerangschikt per gemeente en worden sinds 1971 systematisch bijgehouden. In het archief van de EODD zijn relevante MORA's aangetroffen.

Tevens bevinden zich in het SSA ook enkele dossiers van de Mijn- en Munitie Opruimingsdienst (MMOD). De MMOD, was een voorloper van de huidige EODD en werd vlak na de Tweede Wereldoorlog opgericht. In het SSA bevinden zich talloze overzichten van geruimde munitie alsmede ruimrapporten van mijnevelden in de Nederlandse gemeenten. In de onderstaande tabel zijn de geraadpleegde stukken weergegeven.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
Geen	Archief MMOD	43	1945-1947	<i>M t/m N</i>

2.4.7 Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945 (SGLO)

De SGLO heeft in de loop der jaren een lijst samengesteld van alle vliegtuigcrashes in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog (1939-1945). Op basis van de raadpleging van de digitale verlieslijst op www.sglo.nl is vastgesteld dat er geen vliegtuigcrashes hebben plaatsgevonden in (de directe omgeving van) het onderzoeksgebied.

2.4.8 Utrecht Archief (UA) NS-archief

In het Utrechts Archief (UA) in Utrecht is het archief van de Nederlandse Spoorwegen (NS) geraadpleegd aangezien het onderzoeksgebied in de omgeving van het spoor ligt. In dit archief zijn stukken aanwezig betreffende verstoringen van diensttijden, die onder andere werden veroorzaakt door luchtaanvallen of het vinden van blindgangers. In de onderstaande tabel zijn de geraadpleegde stukken uit het archief van de NS weergegeven.

Toeg. nr.	Omschrijving	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
943	Nederlandse spoorwegen, dienst vervoer en dienst exploitatie	617-a	1944-1945	<i>Stukken betreffende de exploitatie en het vervoer in de laatste periode van de bezetting en de eerste periode kort na de bevrijding</i>
		661 t/m 665	1940-1945	<i>Registers van onregelmatigheden en ongevallen</i>
948	Nederlandse Spoorwegen, bestuursorganen	475	1945-1955	<i>Stukken betreffende de totstandkoming en de uitvoering van Wet 1751 inzake de voorziening in de kapitaalbehoefte van de NS en de toekenning van bijdragen in de door de NS ten gevolge van de oorlogsomstandigheden en de bezetting van Nederland geleden schaden</i>

Toeg. nr.	Omschrijving	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
949	Nederlandse Spoorwegen, juridische zaken	696	1940- 1941	Verslagen van onregelmatigheden ten gevolge van oorlogshandelingen
		934	1950- 1954	Inzake gevallen van oorlogsschade (R194)
957	Nederlandse Spoorwegen, hoofdboekhouding, administratieve afdeling, financieel- economische zaken	842	1941- 1947	Correspondentie betreffende de vergoeding van oorlogsschade, 1941-1947
		843	1940- 1945	Correspondentie met de Algemeen Gemachtigde voor Oorlogs- en Defensieschaden over de Afwikkeling van de schade van de NS, 1940-1945
		845	1945- 1950	Stukken betreffende de regeling van de schade bij de dochterondernemingen
		860	1945- 1952	Stukken betreffende het verrekenen van de stakingsschade en oorlogsschade
960	Nederlandse Spoorwegen, dienst weg en werken	1325	1945	Overzicht met statistische gegevens in verband met de wederopbouw van spoorbruggen na de oorlog

2.4.9 Websites

In het kader van dit vooronderzoek is de website vergeltungswaffen.nl geraadpleegd. De website 'Vergeltungswaffen: V.1 & V.2 inslagen in Nederland' is geraadpleegd om vast te stellen of er V.1 en/of V.2 inslagen hebben plaatsgevonden of dat er een V.1 en/of V.2 lanceerlocatie stond in en/of nabij het onderzoeksgebied. Volgens deze website was dit niet het geval.

2.5 Archiefonderzoek in het buitenland

In een aantal buitenlandse archieven is informatie aanwezig die relevant kan zijn voor dit vooronderzoek. Bombs Away B.V. beschikt over een uitgebreide database met gegevens die in het verleden zijn gekopieerd/gefotografeerd in The National Archives UK (TNA UK) te Londen, Bundesarchiv-Militärarchiv (BaMa) te Freiburg en The National Archives and Records Administration (NARA) te Washington. In de volgende sub-paragrafen zal nader worden ingegaan op deze archieven.

2.5.1 The National Archives UK (TNA UK) Londen

In TNA UK zijn onder andere *interpretation reports* en de *daily logs* (dagboeken) van verschillende eenheden van de Britse strijdkrachten gearcheveerd. De volgende stukken uit TNA UK zijn geraadpleegd.

Toeg. nr.	Titel	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
AIR 37	Allied	715	1944	2nd Tactical Air Force. Daily Log: Sep – Oct
	Expeditionary Air	716	1944	2nd Tactical Air Force. Daily Log: Nov – Dec
	Force, and 2nd	717	1945	2nd Tactical Air Force. Daily Log: Jan – Feb
	Tactical Air Force	718	1945	2nd Tactical Air Force. Daily Log: Mar – May

2.5.2 National Archives and Records Administration (NARA) Washington

Net als in TNA UK zijn in NARA te Washington onder andere *interpretation reports* en de *daily logs* (dagboeken) van verschillende eenheden van Amerikaanse strijdkrachten gearcheveerd. Op basis van de andere geraadpleegde bronnen zijn er geen indicaties dat er verschillende eenheden van Amerikaanse strijdkrachten in/bij het onderzoeksgebied actief zijn geweest. Vanwege deze reden zijn er ook geen relevante documenten voor het onderzoeksgebied aangetroffen in NARA.

2.5.3 Bundesarchiv-Militärarchiv (BaMa) Freiburg

In het BaMa zijn o.a. archiefstukken van de *Führungsstab* van de Luftwaffe opgeslagen. In deze archiefstukken zijn alle melding van neergekomen vliegtuigbommen en toestellen in het bezette Europa beschreven van mei 1940 tot en met medio 1941. In het BaMa zijn geen relevante gegevens aangetroffen.

Toeg. nr.	Inv. nr.	Jaar	Omschrijving
RL2	II-205 – II-269	1940-1941	Reich Luftwaffe, Anlagen Führungsstab Luftwaffe

2.6 Luchtfoto-onderzoek

Een essentieel onderdeel van het vooronderzoek is de analyse van luchtfoto's. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn, met name door geallieerde luchtstrijdkrachten, veel luchtfoto's genomen van onder andere bezet Nederland. Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog stond de (geallieerde) luchtfotografie nog in de kinderschoenen, maar tegen het einde was het uitgegroeid tot een belangrijk onderdeel van de oorlogsvoering. Luchtfoto's werden niet alleen gebruikt om schade van een bombardement (damage assessment) vast te stellen, maar ook hele militaire campagnes werden op basis van luchtfoto's gepland.

Na de Tweede Wereldoorlog is een flink aantal (geallieerde) luchtfoto's vernietigd, maar het merendeel werd overgedragen aan archieven en andere publieke instellingen. In Nederland zijn er twee organisaties die beschikken over een collectie luchtfoto's, Wageningen Universiteit (WAG) en het Kadaster (KAD) te Zwolle. In het buitenland beheren National Collection of Aerial Photography (NCAP) te Edinburgh en The National Archives and Records Administration (NARA) te Washington de belangrijkste luchtfotocollecties van de Tweede Wereldoorlog.

Voor dit vooronderzoek zijn luchtfoto's uit de collectie NCAP geraadpleegd. De keuze van de luchtfoto's is gebaseerd op de datum, kwaliteit en schaal van de foto's in combinatie met de resultaten uit de literatuur- en archiefstudie. De beschikbare luchtfoto's bleken van matig tot slechte kwaliteit te zijn.

Uit dit bronnenonderzoek zijn indicaties naar voren gekomen dat tijdens de Tweede Wereldoorlog oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden in en rond Weert en Nederweert. De officiële bevrijdingsdatum van Weert is 22 september 1944. De officiële bevrijdingsdatum van Nederweert is 21 september 1944 ten westen van de kanalen en 15 november 1944 ten oosten van de kanalen. Ook na deze data vinden er echter nog oorlogshandelingen plaats in en rond Weert en Nederweert. De luchtfoto van 11 september 1944 is geraadpleegd om de situatie in het bevrijdingsjaar te vergelijken met de situatie na de officiële bevrijding van Nederland. Er waren geen luchtfoto's van dit gebied kort na de bevrijding beschikbaar. Voor de situatie van na de bevrijding is de luchtfoto van 14 juli 1945 geraadpleegd. Eventuele oorlogshandelingen in de tijd tussen en na de bevrijding van Weert en Nederweert zouden op deze geraadpleegde luchtfoto waargenomen kunnen worden.

Om daarnaast ook inzicht te hebben in de vooroorlogse situatie is gezocht naar een luchtfoto uit 1936/1937. Deze bleek echter niet beschikbaar te zijn.

Onderstaande tabel geeft de geraadpleegde luchtfoto's weer. In bijlage 3 is de luchtfoto-dekking per datum weergegeven.

Coll.	Sortie	Fotonr.	Datum	Kwaliteit	Schaal	Verantwoording keuze luchtfoto	Bijzonderheden
NCAP	3G-TUD-S120-	5149	14-07-1945	B	40.000	Na bevrijding	Geen
NCAP	400-1009	3106	11-09-1944	C	9.400	Voor bevrijding	Bewolking

3 RESULTATEN INVENTARISATIE

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de resultaten weergegeven van de raadpleging van de bronnen die in het vorige hoofdstuk zijn vermeld. Tijdens de raadpleging van de bronnen is de aandacht gericht op de gebeurtenissen die in en/of in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied hebben plaatsgevonden en die (mogelijk) van invloed zijn op de aanwezigheid van CE binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Aan de hand van de bronnen is een chronologisch overzicht geconstrueerd van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden binnen het onderzoeksgebied en de directe omgeving daarvan. Met voetnoten wordt telkens verwezen naar de geraadpleegde bron(nen).

Achter enkele gebeurtenissen staat een toelichting in (dikgedrukte) letters en/of een (dikgedrukte) codering, die is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Afkorting RAP: rapport;
- Datum: jj/mm/dd;
- Volgletter: A, B, C, etc.

Deze coderingen staan tevens op de inventarisatiekaarten en vormen de verbinding tussen de gebeurtenissen zoals die in de onderstaande tekst zijn beschreven en de tekeningen in de kaarten. Meldingen die buiten het onderzoeksgebied vallen, maar binnen het gebied van de inventarisatiekaart (paragraaf 3.8) zijn ook voorzien van een nummer. Deze zijn terug te vinden op de A1 Inventarisatiekaart (losbladig). Meldingen van een onbekende datum zijn als volgt genummerd: RAP_001 etc.

3.2 Mobilisatieperiode

In de periode september 1939 – april 1940 werden de Nederlandse strijdkrachten gemobiliseerd. Aanleiding was de Duitse inval in Polen in september 1939 en de daaropvolgende oorlogsverklaring van Frankrijk en Groot-Brittannië aan de Duitse regering. In deze periode werden de verschillende onderdelen van Nederlandse strijdkracht onder de wapenen geroepen en werd er een begin gemaakt met het aanleggen van verdedigingslinies, voorbereidingswerkzaamheden ten behoeve van inundaties, mijnevelden en versperringen, zoals de Maaslinie, net ten oosten van het onderzoeksgebied, en Peel-Raamstelling westelijk van het onderzoeksgebied.

1 januari 1939-15 mei 1940

In het tijdvak van 1 januari 1939 tot 15 mei 1940 werden onder meer de volgende Nederlandse verdedigingswerken (kazematten) in opdracht van het Ministerie van Oorlog gebouwd.

- Langs de Rijksweg Weert-Helmond onder de gemeente Nederweert tussen de Moesemanstraat en Sluis 13: bunkers en betonnen mangaten;
- Tussen sluis 15 en km. paal 60 langs de Rijksweg Weert-Helmond kleine bunkers van lichtere constructie;
- Tussen de brug over de Zuid-Willemsvaart te Nederweert en sluis 15, alsmede op het eiland, zeer zware bunkers².

[Buiten onderzoeksgebied]

10 november 1939

Aan de zuid-, noord- en zuidzijde van Weert werden grote en zware versperringen aangebracht, met name lang de hoofdstraten en wegen die naar de stad leidden³. **[Locatie onbekend]**

² GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5293

³ P. Th. J. Linssen & E. Haanen, Bezetting en bevrijding, Weert 1939-1945, de kroniek van Pierre Linssen (Weert 2012), 5.

Meidagen 1940

In de vroege ochtend van 10 mei 1940 vielen Duitse eenheden Nederland binnen. Vanuit het grensgebied vielen Duitse grondstrijdkrachten Nederland binnen, terwijl Duitse parachutisteneenheden in West-Nederland landden. Bij Kornwerderzand en bij de Grebbelinie werden de Duitse grondstrijdkrachten staande gehouden en vochten Nederlandse eenheden tegen de Duitse parachutisteneenheden in het westen van Nederland. Na het bombardement op Rotterdam in de middag van 14 mei 1940 door Duitse luchtmachteenheden besloot het Nederlandse opperbevel op 15 mei te capituleren. Alleen in Zeeland werd nog doorgevochten door Nederlandse en Franse eenheden.

10 mei 1940

De troepen van het tweede bataljon van het 41e Regiment Infanterie lagen gelegeerd langs de Zuid-Willemsvaart vanaf kilometerpaal 56 (inclusief de weg naar Boshoven) tot de Belgische grens, kilometerpaal 47). Op de rechterflank, dus richting de Belgische grens, ter hoogte van Budel-Dorplein was er geen verdediging ingericht. Hier zouden Franse bataljons te hulp komen, maar dit gebeurde niet. **[Historische context]**

Bij Weert werd de spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart opgeblazen door Nederlandse troepen van de 2e compagnie van het 2e bataljon van het 41e Regiment Infanterie.⁴ **[Buiten onderzoeksgebied]**

In Nederweert werden om 5.00 uur de bruggen opgeblazen. Om 19.00 uur echter de grote brug over de Zuid-Willemsvaart. Alle bruggen werden opgeblazen voor de komst van Duitse troepen. Geen brug viel onbeschadigd in handen van de vijand⁵. **[Buiten onderzoeksgebied]**

11 mei 1940

Om 6.30 uur passeerden vliegtuigen die niet in actie kwamen. Omstreeks 07:00 uur kwamen de eerste Duitse troepen aan in de gemeente Weert.⁶ **[Historische context]**

In de ochtend verscheen een Duitse pantserwagen die aan de zuidzijde van de Zuid-Willemsvaart de dijk bij de IJzeren Man in Weert op kwam rijden. Deze werd door de mitrailleurcompagnie van het 2e bataljon van het 41e Regiment Infanterie onder vuur genomen, zonder resultaat.⁷ **[Buiten onderzoeksgebied]**

In de middag werden enkele Duitse pantserwagens ten zuiden van de Zuid-Willemsvaart bij Weert door Nederlands pantserafweergeschut verdreven.⁸ De exacte locatie is niet bekend. **[Locatie onbekend]**

Omstreeks 15:00 uur werd door Duitse troepen in de betonfabriek in Weert vuur afgegeven naar de oostoever van de Zuid-Willemsvaart.⁹ **[Buiten onderzoeksgebied]**

13 mei 1940

Op 13 mei 1940 werd Nederweert bezet. De eerste Duitse troepen kwamen aan in Nederweert, nadat op 11 mei Duitse eenheden ten noorden en ten zuiden van Nederweert ver opgerukt waren.¹⁰ De eerste gesignaleerde troepen waren enige lichte pantserwagens. Naderhand werd Nederweert door infanterie bezet. **[Historische context]**

3.3 Duitse bezettingsjaren

Direct na de Duitse inval werd Nederland met enige regelmaat getroffen door (kleinschalige) geallieerde bombardementen. Deze bombardementen waren met name gericht op vliegvelden, havens, infra en industriegebieden. Vanaf 1943, toen de geallieerde luchtmachten steeds sterker werden, vonden steeds grotere en zwaardere bombardementen plaats op vliegvelden,

⁴ NIMH toeg. nr. 409 inv. nr. 527015, 527016 en 527017.

⁵ NIMH toeg. nr. 420 inv. nr. 14.

⁶ NIMH toeg. nr. 420 inv. nr. 22.

⁷ NIMH toeg. nr. 409 inv. nr. 527017.

⁸ NIMH toeg. nr. 409 inv. nr. 527018.

⁹ NIMH toeg. nr. 409 inv. nr. 527016.

¹⁰ NIMH toeg. nr. 420 inv. nr. 14.

havens en industriegebieden in Nederland. Vanaf 1942 werd begonnen met het aanleggen van de *Atlantikwall* door de *Organisation Todt* in het Nederlands kustgebied.

19 mei 1940

Bominslagen door vliegtuigen in de gemeente Weert.¹¹ **[Locatie onbekend]**

21 mei 1940

Op 21 mei werden drie bommen uitgeworpen boven Sluis 15 in de Zuid-Willemsvaart bij Nederweert. Twee bommen vielen achter de dijk en een bom in de Zuid-Willemsvaart. Enige bommen knapten af, terwijl enkele ruiten in de omgeving sprongen ¹². **[Buiten onderzoeksgebied]**

23/24 mei 1940

Bij Weert wierpen Britse Hampden bommenwerpers bommen af bij een brug.¹³ De exacte locatie is niet bekend. **[Locatie onbekend]**

25 mei 1940

Op 25 mei werd een bom uitgeworpen in de zandbergen aan de Zuid-Willemsvaart te Nederweert¹⁴. **[Buiten onderzoeksgebied]**

19 juni 1940

Op 19 juni om 2.20 uur werden in de onmiddellijke nabijheid van de samenloop Zuid-Willemsvaart – Noordervaart – Kanaal Wessem-Nederweert te Nederweert een viertal bommen uitgeworpen in de gemeente Nederweert¹⁵. Eén kwam terecht op de rijksweg langs de Zuid-Willemsvaart, een ander in het nabijgelegen korenveld. Ofschoon vier elkander snel opvolgende ontploffingen werden gehoord, is de plaats van inslag van de twee andere bommen niet bekend. Eén vliegtuig vloog met zeer grote snelheid in oostelijke richting, mogelijk dat deze werd achtervolgd.

Een viertal bommen werden afgeworpen, waarvan drie in zeer snelle volgorde, de laatste ong. 10 seconden later. In de weg werd een gat geslagen van ongeveer 1,5 m doorsnede en 0,50 m doorsnede. In het korenveld veroorzaakte de bom een gat van ongeveer dezelfde doorsnede en diepte, terwijl aan alle zijden ongeveer 5 m in de omtrek het koren geheel was weggevaagd. Het was niet bekend of het om toevaltreffers van een vluchtend vliegtuig ging of om een doelgerichte actie. **[Buiten onderzoeksgebied]**

27 juni 1940

Op 27 juni werden drie bommen uitgeworpen boven Sluis 13 in de Zuid-Willemsvaart. Twee bommen vielen in een weiland en een bom in een haverveld.

Bovendien werd diezelfde nacht een tijdbom geworpen bij de woning van de landbouwer Creemers te Nederweert-Kreijl. Na een etmaal ontplofte deze bom zonder veel schade aan te richten¹⁶. **[Buiten onderzoeksgebied]**

8 juli 1940

Britse Blenheim bommenwerpers wierpen bommen af op schepen in een kanaal bij Weert.¹⁷ De exacte locatie is niet bekend. **[Locatie onbekend]**

29/30 juli 1940

Een Britse Wellington bommenwerper deed een aanval op spoorwegdoelen bij Weert, waarbij een grote explosie werd waargenomen.¹⁸ De exacte locatie is niet bekend. **[Buiten onderzoeksgebied]**

¹¹ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 4119.

¹² GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

¹³ Zwanenburg, I 40.

¹⁴ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

¹⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

¹⁶ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

¹⁷ Zwanenburg, I 58.

¹⁸ Zwanenburg, I 66.

9 september 1940

Omstreeks 23:40 uur vielen in Weert vier brisantbommen op het spoor tussen Weert en Eindhoven, bij de spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart. Er was slechts geringe schade. Twee bommen ontploften direct, een ontplofte vijf uur na inslag en een bleef als blindganger achter.¹⁹ De exacte locatie is niet bekend. **[Buiten onderzoeksgebied]**

15 september 1940

In de namiddag van woensdag 15 september 1940, omstreeks 11:25 uur, vlogen twee vliegtuigen boven de gemeente Weert, vermoedelijk een Engelse bommenwerper die achtervolgd werd door een Duitse jager. Een van de vliegtuigen voerde op dat tijdstip een bombardement uit. Het vliegtuig wierp kort na elkaar negen brisantbommen af, waarvan er vijf in de Kom en de overige in de aangrenzende nabijheid van de Kom van de gemeente Weert. Een brisantbom kwam neer op Molenpoort 1 die de werkplaats alhier geheel verwoestte.^{20 21} **[Buiten onderzoeksgebied]**

18 september 1940

Omstreeks 23.35 uur vielen in Weert zeven brisantbommen op een stuk akkerland, waarvan een in de buurt van een boerderij. Er werd geringe schade aangericht.²² De exacte locatie is niet bekend. **[Locatie onbekend]**

19 september 1940

Omstreeks 23.25 uur vielen in Weert negen brisantbommen, vermoedelijk van vijftig of honderd kilo, waarvan er een niet tot ontploffing kwam, dan wel omdat er sprake was van een tijdbom, dan wel dat er sprake was van een blindganger. De bommen kwamen neer op grote afstand van elkaar in een lijn lopende van noord naar zuid, loodrecht op de spoorbaan, over een lengte van 1750 meter. Vijf bommen kwamen terecht in de kom van de gemeente. De bommen kwamen terecht op honderdtwintig meter vanaf het station.²³ **[Buiten onderzoeksgebied]**

29 september 1940

Omstreeks 03.00 uur vond boven Weert een luchtgevecht plaats. Er werden tien brisantbommen afgeworpen, waarvan twee als blindganger achterbleven en er werden meerdere brandbommen afgeworpen. Er werd geen schade aangericht. Het terrein waar de bommen zijn neergekomen is door de Duitse *Wehrmacht* afgezet.²⁴ De exacte locatie is niet bekend. **[Locatie onbekend]**

Omstreeks 05.30 uur vielen in Nederweert tien brisantbommen (vermeld wordt '*waarschijnlijk dynamietbommen*'), waarvan twee als blindganger achterbleven en minstens acht brandbommen op een stuk akkerland.^{25 26} Alle bommen, geworpen uit tenminste twee vliegtuigen, vielen in bouwland, de brisantbommen in de wijk Schansstraat en de brandbommen vooral in de wijk Eind. Geen schade. **[Buiten onderzoeksgebied]**

26 oktober 1940

Omstreeks 04.35 uur viel in Weert een brisantbom in een stuk akkerland. Er werden enige woningen in de nabijheid beschadigd.²⁷ De exacte locatie is niet bekend. **[Locatie onbekend]**

27 november 1940

Omstreeks 20.00 uur vielen in het gehucht Kreijl in Nederweert drie brisantbommen in een stuk akkerland, waarvan er een als blindganger achterbleef^{28 29}. Van de andere twee ontplofte er één direct en de ander 12 uur later. Het terrein met de blindganger werd door de Duitse *Wehrmacht* afgezet. **[Buiten onderzoeksgebied]**

¹⁹ NIOD toeg. nr. 077 inv. nr. 1328.

²⁰ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1060.

²¹ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1008.

²² NIOD toeg. nr. 077 inv. nr. 1328.

²³ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 1008.

²⁴ NIOD toeg. nr. 077 inv. nr. 1328.

²⁵ NIOD toeg. nr. 077 inv. nr. 1328.

²⁶ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

²⁷ NIOD toeg. nr. 077 inv. nr. 1328.

²⁸ NIOD toeg. nr. 077 inv. nr. 1328.

²⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

31 december 1940

Omstreeks 16.20 uur werden in Nederweert vier brisantbommen afgeworpen nabij de brug over de Zuid-Willemsvaart (kom Dorp), vermoedelijk ten gevolge van een luchtgevecht tussen twee vliegtuigen waarvan de herkomst niet kon worden vastgesteld. Er werd slechts schade aangericht aan een lichtleiding (bovennet) en er was enige glas- en dakschade aan de omliggende gebouwen^{30 31}. **[Buiten onderzoeksgebied]**

15 februari 1941

Omstreeks 22.30/23.00 uur vielen in Nederweert (gehucht Ospel) zeven brisantbommen in een weiland, waarvan er twee als blindganger achterbleven. Er werd geen schade aangericht. Tevens werd een luchttorpedo gevonden, die door de Duitse *Wehrmacht* werd meegenomen^{32 33}. Bij de niet-ontploffte bommen werden waarschuwborden geplaatst. **[Buiten onderzoeksgebied]**

7 juli 1941

Er werden 's nachts zes brisantbommen afgeworpen in de gemeente Nederweert³⁴. Er ontstond schade aan de bijzondere meisjesschool en de aanhorige gebouwen van het zuster-klooster, het gesticht voor ouden van dagen en een viertal woonhuizen.

Naderhand werd gemeld dat in het gehucht Ospel aan de Nieuwstraat eveneens rond dezelfde tijd drie brisantbommen waren afgeworpen. Er was geringe schade. **[Buiten onderzoeksgebied]**

Door inslag van een brisantbom in de onmiddellijke omgeving van het schoolgebouw van de R.K. Meisjesschool en de bijbehorende speelplaats aan de Kerkstraat te Nederweert had de school grote schade opgelopen³⁵. **[Buiten onderzoeksgebied]**

15-16 juli 1941

Vliegtuigcrash om 01.45 uur van een Wellington bij de Winnerstraat in Nederweert. Het vliegtuig was neergeschoten door NF Hptm. Streib 1/NJG 1^{36 37}. **[Buiten onderzoeksgebied]**

17 juli 1941

Omstreeks 01.30 uur vielen in Weert in het gebied tussen de Willem I kade, de Houtstraat en de Coenraad Abelstraat in een perceel bieten een aantal brandbommen. Later werden de resten van vier verbrande brandbommen gevonden op ongeveer 75 cm diepte. In de tuin van Croonstraat 2 werd een blindganger van een brandbom aangetroffen.³⁸ **[Buiten onderzoeksgebied]**

31 augustus-1 september 1941

Door omwonende bewoners werd gemeld dat er in de nacht een brisantbom was ontploft in de buurtschap Roeven in de gemeente Nederweert. Er was geen schade³⁹. Eveneens werd in buurtschap Roeven een niet-ontploffte brandbom gevonden. Deze werd ingeleverd bij de plaatselijke Duitse Wehrmacht. Het omliggende terrein werd afgezocht, maar er werd verder niets gevonden. **[Buiten onderzoeksgebied]**

30/31 mei 1942

Omstreeks 02.07 uur stortte een Britse Halifax bommenwerper van het 1652CU neer ten oostzuidoosten van Weert na te zijn neergeschoten door een Duitse jager.⁴⁰ Het betreft dezelfde melding als hieronder.

³⁰ NIOD toeg. nr. 077 inv. nr. 1328.

³¹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

³² NIOD toeg. nr. 077 inv. nr. 1328.

³³ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

³⁴ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

³⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. Nr. 2760

³⁶ SGLO, T1117

³⁷ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

³⁸ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 1008.

³⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

⁴⁰ SGLO, T1530.

Omstreeks 02.00 uur was een Brits vliegtuig neergestort waardoor pand Roermondseweg 150 in Weert (onbekend huidige adres) beschadigd raakte.⁴¹ **[Buiten onderzoeksgebied]**

Een Britse bombardeur stortte neer bij de Roermondseweg 150 te Weert.⁴² **[Buiten onderzoeksgebied]**

3-4 april 1943

Vliegtuigcrash om 23.21 uur van een Halifax bij de Koolhofdijk in Nederweert. Het vliegtuig was neergeschoten door NF Obl. E-W von Bonin of I/NJG^{43 44}. **[Locatie onbekend]**

25-26 mei 1943

Vliegtuigcrash om 02.35 uur van een Lancaster in Nederweert. Het vliegtuig was neergeschoten door FLAK⁴⁵. **[Locatie onbekend]**

Vliegtuigcrash om 02.36 uur van een Wellington bij de Proostdijk in Nederweert. Het vliegtuig was neergeschoten door FLAK^{46 47}. **[Locatie onbekend]**

30/31 augustus 1943

In de nacht van 30 op 31 augustus 1943 voerden 660 bommenwerpers van Bomber Command aanvallen uit op Mönchen Gladbach. Een van deze toestellen, een Britse Stirling van het 199 Squadron werd door een Duitse nachtjager neergeschoten in het buurtschap Eind in de gemeente Nederweert⁴⁸. **[Buiten onderzoeksgebied]**

Een Britse Stirling bommenwerper van het 199 Squadron stortte omstreeks 03:56 uur neer bij Schoorwater Nederweert-Eind na te zijn neergeschoten door NF Ofw. B. Eikmeyer of 2./NJG 1^{49 50}. **[Buiten onderzoeksgebied]**

In de omgeving van het landgoed Beauchamp, gelegen langs de Zuid-Willemsvaart, nabij km. paal 52 onder de gemeente Weert, werd het lijk van een Engelse piloot gevonden⁵¹. Aan de linkerkant van de Zuid-Willemsvaart, ongeveer tegenover km. paal 52 onder de gemeente Weert werden overige wrakstukken van een Engels vliegtuig en nog twee lijken van Engelse piloten aangetroffen. **[Buiten onderzoeksgebied]**

9-10 februari 1944

Vliegtuigcrash om 04.20 uur van een Britse Mosquito jachtbommenwerper bij Laar te Nederweert-Weert⁵². **[Buiten onderzoeksgebied]**

Brokstukken van een neergestort vliegtuig lagen op een afstand van ongeveer 50 meter van de boerderij aan de Laar 77 te Weert⁵³. Het bleken brokstukken van een Mosquito te zijn. **[Buiten onderzoeksgebied]**

22 februari 1944

Vliegtuigcrash van een Duitse Ju 88 in Nederweert⁵⁴. **[Locatie onbekend]**

11 april 1944

⁴¹ Kroniek Weert, 93.

⁴² GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 1060.

⁴³ SGLO, T2164

⁴⁴ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

⁴⁵ SGLO, T2376

⁴⁶ SGLO, T2382

⁴⁷ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

⁴⁸ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

⁴⁹ SGLO, T2858.

⁵⁰ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

⁵¹ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

⁵² SGLO, T3390

⁵³ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

⁵⁴ SGLO, T3468

Een Duitse He219 jager van het 2./NJG 1 stortte omstreeks 23.30 uur neer nabij Weert.⁵⁵
[Locatie onbekend]

Een brandend neerstortend vliegtuig kwam neer op de Biest in Weert⁵⁶. Biest 21,35,37,62,70 en 76 hadden glasschade. Bij Biest 69, Antoniusstraat 6 en Langstraat 18 was er schade aan fruitbomen en tuinbouwgewassen. **[Buiten onderzoeksgebied]**

27/28 juni 1944

Een Britse Mosquito van het 141 Squadron stortte neer in Vrakker in Weert.⁵⁷ De exacte locatie is niet bekend. **[Buiten onderzoeksgebied]**

15 juli 1944

Ca. 2,5 km ten noordoosten van Weert bevond zich een kamp met luisterapparaten en andere observatie- of seintoestellen. Er bevonden zich barakken in de beboste omgeving van de apparaten. Het kamp was sedert 1941 bezet. Er was geen luchtafweer⁵⁸. **[Locatie onbekend]**

3.4 Bevrijdingsjaar 1944-1945

Het bevrijdingsjaar voor Nederland startte vanaf september 1944. Geallieerde grondtroepen staken vanuit België de Nederlands grens over in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Halverwege september 1944 vond *Operation Market Garden* plaats. Dit ambitieuze plan van de geallieerde bevelhebber Montgomery moest ervoor zorgen dat de bruggen tussen Eindhoven en Arnhem door luchtlandingstroepen bezet zouden worden om vervolgens door geallieerde grondtroepen te worden 'bevrijd'. Als dit plan zou slagen dan zouden geallieerde eenheden voor kerst 1944 Berlijn al hebben veroverd. *Operation Market Garden* werd een fiasco en Noord-Brabant, Zeeland, Limburg en Zuid-Holland werden frontgebied voor maanden waar zware (grond)gevechten plaatsvonden in combinatie met artilleriebeschietingen en bombardementen.

September - oktober 1944

Schaderapport van de gemeente Nederweert⁵⁹:

- Bijzondere lagere school, Kerkstraat A 143, granaatinslag.

[Buiten onderzoeksgebied]

4 september 1944

Veel Duitse eenheden in België trekken zich terug via Weert naar Venlo. 's Middags om 17.00 vielen vier Britse toestellen Duitse colonnes aan op weg van Maaseik (verm. Met boordwapens)⁶⁰. **[Locatie onbekend]**

5-7 september 1944

Veel Fallschirmjäger-eenheden worden via Roermond, Weert en Tilburg naar het frontgebied in Noord-België gedirigeerd⁶¹. **[Historische context]**

11 september 1944

De Duitse bezetters hadden 's middags geprobeerd de brug over de Zuid-Willemsvaart in Nederweert op te blazen. Dit was nog niet gelukt⁶². **[Buiten onderzoeksgebied]**

19 september 1944

SS-Batallion Richter leed zware verliezen ten westen van Hamont tussen 17 en 18 september. De overgebleven 150 man trok zich terug via Hamont naar Budel. In Hamont had deze Duitse eenheid 60 man verloren. In Budel werden stellingen betrokken. In de nacht van 19 op 20 september trokken Britse troepen met tanks Budel binnen. Er ontstonden zware gevechten. Na

⁵⁵ SGLO, T3563.

⁵⁶ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 4119

⁵⁷ SGLO, T3848.

⁵⁸ NIOD, toeg. nr. 190a, inv. nr. 27

⁵⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 2763

⁶⁰ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 13.

⁶¹ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 20-21.

⁶² NIOD, toeg. nr. 190a, inv. nr. 33

de strijd trok de SS-Batallion Richter zich met 85 man sterkte terug naar Weert⁶³. **[Buiten onderzoeksgebied]**

De Biesterbrug en de spoorbrug te Weert werden door Duitse eenheden opgeblazen⁶⁴. **[Buiten onderzoeksgebied]**

20 september 1944

De Britse *3rd Infantry Division* en de Britse *11th Armoured Division* trokken vanaf de oostflank van de corridor, die was gevormd door *Operation Market Garden* in de richting van Asten en Weert. Tussen 23 en 26 september kwam de frontlinie stil te liggen langs de Limburgse kanalen. De nieuwe frontlijn liep vanaf Thorn (Wessem bleef in Duitse handen) via het kanaal Wessem-Nederweert naar Nederweert. Het gebied tussen deze frontlinie en de Maas kwam bekend te staan als het 'Venlo bruggenhoofd'. De Duitse zijde van het front werd bewaakt door de 7e Duitse *Fallschirmjäger* divisie. In oktober werd het front aan geallieerde zijde overgenomen door de Amerikaanse *7th Armored Division* en aan Duitse zijde door het 24e *Fallschirmjäger* Regiment.⁶⁵ **[Historische context]**

21 september 1944

Een Duitse Me109 jager van een onbekende eenheid stortte neer nabij Weert.⁶⁶ De exacte locatie is niet bekend. **[Locatie onbekend]**

In de Molenstraat en de Beekstraat in Weert werden acht 8,8 cm en twaalf 2 cm kanonnen van de 666^e FLAK-Abteilung (Duits) opgesteld. Het Duitse geschut vuurde onder andere op Boshoven en Hushoven. 's Nachts stonden barakken op de kazerne in brand waarbij ook een voorraad munitie in de lucht vloog⁶⁷. **[Buiten onderzoeksgebied]**

Bevrijding van de gemeente Nederweert ten westen van de kanalen.⁶⁸ **[Historische context]**

22 september 1944

Na dagen van voorbijtrekkende Duitse troepen, werd Weert in staat van verdediging gebracht. Geallieerde granaten vlogen over de stad. Uiteindelijk trokken de Duitse soldaten zich terug uit Weert achter het kanaal Wessem-Nederweert. Door de geallieerden werden zij daar dagenlang bestookt met granaten, waardoor het nabijgelegen Nederweert grotendeels verwoest werd. Duitse artillerie vuurde terug en in Weert werd onder andere veel schade aangericht aan de Roermondseweg⁶⁹. Later kwam ook Duitse granaten neer in Leuken, waardoor geringe schade ontstond⁷⁰. **[Locatie onbekend]**

Bevrijding van de gemeente Weert, omstreeks 18:00 uur.⁷¹ **[Historische context]**

In de nachtelijke uren werd Weert bevrijd. Het klooster Maria Bosch (Baexem) kreeg vandaag veel jonge SS'ers als inkwartiering⁷². **[Historische context]**

Fallschirmjäger van Regiment Menzel trokken zich terug uit Weert⁷³. In de kazerne van Weert werden veel uitrustingsstukken van Duitse soldaten gevonden waaronder ook drie antitankkanonnen⁷⁴. **[Historische context]**

⁶³ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 73.

⁶⁴ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 75.

⁶⁵ Horne *et al*, 127-128.

⁶⁶ SGLO, T4275.

⁶⁷ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 75.

⁶⁸ NIMH toeg. nr. 420 inv. nr. 38.

⁶⁹ Linssen en Haanen, Weert 192 en 200.

⁷⁰ Linssen en Haanen, Weert 209, 221 en 222.

⁷¹ NIMH toeg. nr. 420 inv. nr. 46.

⁷² Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 55.

⁷³ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 76-77.

⁷⁴ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 85.

23/24 september 1944

Een Britse Halifax bommenwerper van het 78 Squadron stortte omstreeks 22.05 uur neer in Moesel in Weert.⁷⁵ De exacte locatie is niet bekend. **[Buiten onderzoeksgebied]**

Twee Britse jachtvliegtuigen kwamen boven Moesel (Weert) met elkaar in botsing waarbij drie bemanningsleden om het leven kwamen⁷⁶. **[Buiten onderzoeksgebied]**

Regelmatig vuurden de Duitse bezetter 15 cm kanonnen bij Baexem op het bevrijde Weert⁷⁷. **[Locatie onbekend]**

29 september 1944

Tanks van 3/4 CLY (County of London Yeomanry) bataljon voerden verkenningen uit naar het kanaal Wessem-Nederweert. Aan de overkant van het kanaal werden huizen en hooibergen beschoten waar vermoedelijk Duitse eenheden zich bevonden⁷⁸. **[Locatie onbekend]**

Oktober -november 1944

Schaderapporten van de gemeente Nederweert⁷⁹:

- Brandweerkazerne, Kerkstraat A 85: granaatinslag;
- Opzichterswoning, Kerkstraat A 85, granaatvuur;
- Politiewoning, Ospel E 61: granaatvuur;
- Bijzondere lagere school, Leveroij I 100, granaatinslag.

[Buiten onderzoeksgebied]

4 oktober 1944

In het bevrijde Weert en Nederweert kwamen nog regelmatig Duitse granaten neer⁸⁰. **[Locatie onbekend]**

5-6 oktober 1944

Weert was in de avond weer doelwit van Duitse artillerievuur. Ruim twee uur lang vielen tientallen granaten in de stad waardoor veel schade werd aangericht⁸¹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

Tien granaten sloegen in op verschillende percelen in de gemeente Weert. Deze percelen waren: het perceel Hieronimusstraat 5, Emmasingel 77, Emmasingel 69, Emmasingel 26a, en Emmasingel 28.⁸² **[Buiten onderzoeksgebied]**

20 oktober 1944

Door granaatinslag was ernstige schade toegebracht aan de monumentale St. Lambertus toren te Nederweert⁸³. **[Buiten onderzoeksgebied]**

27 oktober 1944

Bij Nederweert begonnen de Duitse eenheden met een tegenaanval vanuit (Nederweert-)Eind. Ongeveer 21 granaten kwamen neer in Weert.⁸⁴ **[Locatie onbekend]**

Vanaf Kelpen beschoten Duitse eenheden Weert met 15 centimeter geschut. Granaten vielen in Hofakker en Leuken en bij het kasteel.⁸⁵

⁷⁵ SGLO, T4285.

⁷⁶ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 83.

⁷⁷ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 86.

⁷⁸ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 96.

⁷⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nrs. 2261, 2269, 2754

⁸⁰ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 107.

⁸¹ Levels & Munnicks, *Waar blijven de Bevrijders!* 110.

⁸² GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1060.

⁸³ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 2796

⁸⁴ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1060.

⁸⁵ Kroniek Weert, 209.

Om 11.50 uur vielen 21 granaten in de gemeente Weert, onder meer in een sloot aan de oostkant van Biest 1, in het open veld bij de Leukerstraat en in het kanaal Zuid-Willemsvaart⁸⁶. **[RAP_441027A]**

29 oktober 1944

Vanaf Kelpen beschoten Duitse eenheden Weert met 15 centimeter geschut. Granaten vielen op de Markt en de Wilhelminasingel.⁸⁷ **[Buiten onderzoeksgebied]**

30 oktober 1944

Omstreeks 1.30 uur werd de kom der stad Weert beschoten door Duitse artillerie vanuit de richting Roermond. Hierbij raakten huizen aan de Langeweg en de Roermondseweg beschadigd.⁸⁸ **[Buiten onderzoeksgebied]**

31 oktober 1944

De kom van Weert werd vanaf de richting Nederweert beschoten door Duits artillerievuur⁸⁹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

In de namiddag werd het gehucht Laar onder de gemeente Weert beschoten door Duitse artillerie, vanuit de richting Nederweert. Er werden tien á twaalf granaten afgevuurd⁹⁰. In de omgeving van de Zuid-Willemsvaart liep een schip glasschade op.

Een deel van de granaten kwam in Laar terecht. De overige granaten kwamen terecht in het veld onder het gehucht Hushoven en Laar, in de onmiddellijke nabijheid van de geallieerde (Amerikaanse) troepen. Een soldaat werd hierbij gewond. **[Buiten onderzoeksgebied]**

Melding van de gemeente Nederweert inzake ruiming explosieve stoffen⁹¹:

Ten noordoosten van Nederweert in Horick en Ospel waren nog diverse pantservuisten en granaten aanwezig. En verder ook nog in Waatskamp, Ospeldijk, Nieuwstra(at), Klaarstr(aat), Kreijel, Capel, Schansstr, Staat, Sluis 15, Bosserstraat, Strateris, Hoeven, aan de Banen, Boeket, Schoor, Roeven, Kerkstraat, Staat Boerenbond, Huls en Stokershorst. Op Boeket C 80, Kreijel, F 9 en Heijsterstraat B 48 bevonden zich bommen. **[Buiten onderzoeksgebied]**

2 november 1944

De kom van Weert werd wederom beschoten, vermoedelijk door Duitse artillerie, afkomstig van de richting Nederweert.⁹²

Voor zover bekend werden twee granaten afgevuurd. Een granaat ontplofte boven de gemeente Weert, zonder dat er schade werd aangericht. De ander kwam terecht op het bitumen wegdek in de Hoogstraat, tegenover nr. 11, bewoond door een slager⁹³. **[Buiten onderzoeksgebied]**

3 november 1944

Duitse troepen beschoten Weert vanuit Nederweert. Granaten kwamen neer in de Boerhaavestraat, Veldakker en Leukerakker.⁹⁴ **[Locatie onbekend]**

Door militairen van het geallieerde leger werd de nabij de Biest over de Zuid-Willemsvaart geplaatste brug gedeeltelijk vernield⁹⁵. Een dag daarna werd de brug weer hersteld door dezelfde militairen. **[Buiten onderzoeksgebied]**

5 november 1944

Ongeveer 25 granaten kwamen neer in Weert, o.a. de spoorbaan Weert- Roermond, nabij kilometerpaal 68, werd getroffen.⁹⁶ **[Buiten onderzoeksgebied]**

⁸⁶ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

⁸⁷ Kroniek Weert, 209.

⁸⁸ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1060.

⁸⁹ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1060.

⁹⁰ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

⁹¹ RHCL, toeg. nr. 07.E09 Militair Gezag Limburg, inv. nr. 43 (4861) Map 43 E

⁹² GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1060.

⁹³ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

⁹⁴ Kroniek Weert, 221.

⁹⁵ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

⁹⁶ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1060.

7 november 1944

Vliegtuigcrash om 9.30 uur van een Spitfire te Nederweert⁹⁷. De piloot had het vliegtuig boven Roermond reeds verlaten. **[Locatie onbekend]**

10 november 1944

Duitse troepen beschoten Weert. Granaten kwamen neer in de tuin van het kasteel, in de Kasteelswal en de Molenpoort.⁹⁸ **[Buiten onderzoeksgebied]**

14 november 1944

Start van *Operation Mallard* onderdeel van *Operation Nutcracker*, dat als doel had om vanuit het zuiden het Venlo bruggenhoofd te slechten. Vanuit Noord-Brabant werden troepen overgebracht en werd de aanval over de Noordervaart en het Kanaal Wessem-Nederweert ingezet. Inleidend werd een artilleriebeschieting uitgevoerd met meer dan vierhonderdvijftig kanonnen van twintig Britse artillerieregimenten. Meerdere eenheden trokken de kanalen over en vestigden een bruggenhoofd in de nacht van 14 op 15 november. Dit bruggenhoofd werd door de Duitse verdedigers niet aangevallen, maar wel beschoten.⁹⁹ **[Locatie onbekend]**

Vierhonderd rondom Weert en Nederweert opgestelde geallieerde kanonnen schoten een uur lang richting Eind, waarna de geallieerde aanval volgde. **[Buiten onderzoeksgebied]**

15 november 1944

Bevrijding van de gemeente Nederweert ten oosten van de kanalen.¹⁰⁰ **[Historische context]**

De burgemeester van Nederweert meldde bij de Commissaris van de Koningin van de provincie Limburg, dat de gemeente voor een groot deel was verwoest¹⁰¹. **[Locatie onbekend]**

30 november 1944

Melding van de gemeente Nederweert inzake ruiming explosieve stoffen¹⁰²:

Ten noordoosten van Nederweert in Horick en Ospel waren nog diverse pantservuisten en granaten aanwezig. En verder ook nog in Waatskamp, Ospeldijk, Nieuwstra(at), Klaarstr(aat), Kreijel en Stokershorst. **[Buiten onderzoeksgebied]**

1 december 1944

Melding van de gemeente Nederweert inzake ruiming explosieve stoffen¹⁰³:

Op de volgende percelen of opslagplaatsen waren nog diverse granaten aanwezig: Strateris C 59, Boeket C, Sluis 14, Bosserstr, Kerkstraat, Staat Boerenbond, bij sluis 15, Schansstraat, Hulsen, Eind, Schoor, Eind Kapel.

Op Boeket C waren ook nog bommen aanwezig en op de Heijstestraat B 48 een bom. Op Moost D 90 lag nog een patservuist. **[Buiten onderzoeksgebied]**

2 december 1944

Brief van Rijkswaterstaat¹⁰⁴ inzake opname oorlogsschade aan bruggen met dienstwoningen in kanaal Wessem-Nederweert en Noordervaart en herstel sluis 16 en Biesterbrug te Nederweert: De bruggen over het kanaal Wessem-Nederweert en de Noordervaart zijn alle vernield. In en om de sluis in de Noordervaart bevonden zich nog niet-geruimde mijnen. Met het opruimen van de vernielde bruggen in de Zuid-Willemsvaart zal op 8 januari een aanvang worden gemaakt. De vernielde vaste brug over het benedenhoofd van sluis 16 was geheel opgeruimd. **[Buiten onderzoeksgebied]**

17 december 1944

Omstreeks 22.30 uur vloog een Duits vliegtuig over Weert, dat twee bommen uitwierp, welke neerkwamen op de St. Martinusstraat.¹⁰⁵ De huidige locatie is onbekend. **[Locatie onbekend]**

⁹⁷ SGLO, T4658

⁹⁸ Kroniek Weert, 222.

⁹⁹ Horne *et al*, 142-144.

¹⁰⁰ NIMH toeg. nr. 420 inv. nr. 38.

¹⁰¹ RHCL, toeg. nr. 04.11 Commissaris van de Koningin in Limburg (1944-1990), inv. nr. 659

¹⁰² RHCL, toeg. nr. 07.E09 Militair Gezag Limburg, inv. nr. 43 (4861)\Map 43 E

¹⁰³ RHCL, toeg. nr. 07.E09 Militair Gezag Limburg, inv. nr. 43 (4861)\Map 43 E

¹⁰⁴ NA, toeg.nr. 2.13.25 Militair Gezag, inv.nr. 2819

¹⁰⁵ Kroniek Weert, 228.

18 december 1944

Twee midden-zware bommen kwamen neer op de Molenstraat te Weert, ook sloeg een *butterfly* in op het dak van de stroohulsenfabriek gelegen aan de Parallelweg, en nog eens drie andere brisantbommen sloegen in, in de directe nabijheid van de fabriek aan de Parallelweg te Weert.¹⁰⁶
[Buiten onderzoeksgebied]

Bominslag aan de Parallelweg. Een Duitse splinterbom viel door het dak van de strohulzenfabriek van Peeters en drie splinterbommen vielen in de directe nabijheid ervan.¹⁰⁷
[Buiten onderzoeksgebied]

Een Duits vliegtuig wierp bommen af. Een van de bommen trof een woning in de Molenstraat, terwijl een tweede neerkwam op het voetbalveld van het Bisschoppelijk College.¹⁰⁸ **[Buiten onderzoeksgebied]**

23 december 1944

Twee midden-zware explosieve bommen kwamen neer in Weert, onder andere aan de voet van de dijk van de Houtstraat Tegenover de woning Houtsstraat 17 te Weert, werd een voltreffer waargenomen.¹⁰⁹ **[Buiten onderzoeksgebied]**

Vijf vliegtuigen kwamen uit de richting van Budel. Na het overvliegen over de gemeente, klonken twee ontploffingen in de richting van de spoorbrug waarvan een op het terrein van de Meelfabriek.¹¹⁰ **[Buiten onderzoeksgebied]**

Bominslag op het terrein van de N.V. Meelfabriek in Weert, gelegen aan Willem I kade 36 en aan de voet van de dijk van de Houtstraat, tegenover Houtstraat 17.¹¹¹ **[Buiten onderzoeksgebied]**

Omstreeks 14.00 uur wierp een Duits vliegtuig bommen uit, waarvan er een op de Meelfabriek terecht kwam en de andere bij de Dextrinefabriek (hoek Houtstraat en Industriekade).¹¹² **[Buiten onderzoeksgebied]**

17-18 januari 1945

Vliegtuigcrash om 02.30 uur van een Ju 88 bij de Bosserstraat te Nederweert¹¹³. Er werd geen schade van betekenis aangericht^{114 115}. Het vliegtuig dat totaal was vernield, werd bewaakt door enige Engelse soldaten. **[Buiten onderzoeksgebied]**

19 januari -2 februari 1945

Het Militair Gezag in Limburg meldde dat voor midden Limburg er te weinig capaciteit was bij de explosievenruimploegen¹¹⁶. **[Historische context]**

21 februari 1945

Een Britse Lancaster bommenwerper van het 576 Squadron stortte omstreeks 23:40 uur neer bij Weert, na te zijn getroffen door FLAK en te zijn neergeschoten door een Duitse jager.¹¹⁷
[Locatie onbekend]

Twee Engelse vliegtuigen vielen omlaag in de gemeente Weert. Een brandend vliegtuig kwam neer in de omgeving van Hushoven 47 te Weert en de ander in een bouwland in de omgeving van Hushoven 48b (Heugterbroek)¹¹⁸. **[Buiten onderzoeksgebied]**

¹⁰⁶ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 1060.

¹⁰⁷ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 1060.

¹⁰⁸ Kroniek Weert, 228.

¹⁰⁹ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 1060.

¹¹⁰ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 1008.

¹¹¹ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. Nr. 1008.

¹¹² Kroniek Weert, 229.

¹¹³ SGLO, T5129

¹¹⁴ NA, toeg.nr. 2.13.25 Militair Gezag, inv.nr. 1563

¹¹⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5261

¹¹⁶ RHCL, toeg. nr. 07.E09 Militair Gezag Limburg, inv. nr. 314 (4887)\Map 314 E

¹¹⁷ SGLO, T5272.

¹¹⁸ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

1 maart 1945

Melding aan de burgemeester van Nederweert dat de R.K. Meisjesschool en de bijbehorende speelplaats aan de Kerkstraat te Nederweert door bominslag op 7 juli 1941, granaten en andere oorlogshandelingen grote schade had opgelopen¹¹⁹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

2 maart 1945

Melding dat ongeveer 20 zwaar kaliber splinterbommen waren ontploft in de gemeente Weert. Onder andere de spoorbaan Weert-Eindhoven werd getroffen tussen kilometerpaal 23.9 en 24 en tevens was er een inslag nabij de boerderij aan Hushoven 43 te Weert.¹²⁰ **[Buiten onderzoeksgebied]**

19 maart 1945

Een Britse Spitfire jager van het 421 Squadron stortte omstreeks 18.00 uur neer nabij Weert.¹²¹ De exacte locatie is niet bekend. **[Locatie onbekend]**

3.5 Naoorlogse periode – heden

Direct na de Tweede Wereldoorlog werd aangevangen met het opruimen van CE. De resultaten hiervan zijn onbekend, verjaard of inmiddels vernietigd. Van 1971 – heden houdt de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD) zich bezig met het ruimen van CE in Nederland en worden de munitievondsten systematisch (per gemeente) bijgehouden. Over de periode mei 1945 tot en met 1970 is niet of nauwelijks informatie bekend over het aantreffen en ruimen van CE.

16 -25 juni 1945

Melding van het Militair Gezag te Maastricht¹²²:

- Sectie Nederweert: de Noordervaart naar Meyel: geruimd 342 Tellermijnen 1942; 557 S mijnen; 11 Tellermijnen 1935 staal; 418 schoenmijnen. Verwijderd 1328 stuks;
- Sectie Nederweert: totaal geruimd 741 stuks:
 - Kruising Meyel: 34 Tellermijnen; 2 Riegelarmijnen; 1 Tellermijn 1935;
 - Brug bij Meyel: 107 Tellermijnen '42 en 10 S Mijnen met struikeldraad;
 - Weg bij brug Meyel: 110 Tellermijnen 1942 en 304 S-mijnen;
 - Duitse bunkers te Meyel: 173 S-mijnen.

[Buiten onderzoeksgebied]

28 juni 1945

Lijst met mijnopruiming in de provincie Limburg in Holland¹²³:

- Kanalen: Julianakanaal K.6677), Kanaal Wessum-Nederweert (K. 6593), Noordervaart (E.7502), Helenavaart (E. 8502). Bij deze kanalen op alle locaties bij bruggen en sluizen, en langs de jaagpaden en oevers.

[Buiten onderzoeksgebied]

17 december 1945

Verzoek van de gemeente Nederweert aan de commandant van de Mijnopruimingsdienst om mijnen, granaten enz op te ruimen¹²⁴. Vooral bij de in aanbouw zijnde noodwoningen op de zandberg nabij de voormalige sluis XIV van de Zuid-Willemsvaart lagen nog meerdere gevaarlijke projectielen. Onlangs werd hier nog een man gedood ten gevolge van granaatontploffing. **[Buiten onderzoeksgebied]**

¹¹⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. Nr. 2760

¹²⁰ GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, Inv. Nr. 1060.

¹²¹ SGLO, T5402.

¹²² RHCL, toeg.nr. 07.E09 Militair Gezag Limburg, inv. nr. 314 (4887)\Map 314 E

¹²³ BHIC, toeg. nr. 127 Militair Gezag in Noord-Brabant (1944-1946), inv.nr. 418 DMC Eindhoven

¹²⁴ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5280

12 februari 1946

Bericht van de Mijnopruimingsdienst aan de gemeente Nederweert: bij de voormalige sluis 14 van de Zuid-Willemsvaart werden geen mijnen gevonden. Bij de sluis aan de Noordervaart werden nog vier Schu mijnen aangetroffen¹²⁵. **[Buiten onderzoeksgebied]**

5 maart 1946

Brief van de burgemeester van Nederweert aan de Stichting Herstel Limburg 1945 inzake het ruimen van mijnen¹²⁶: Er zijn binnen de gemeente veel mijnen geruimd. De mijnenruimingsdiensten hadden echter geen opgaven aan de gemeente gedaan welke mijnen door hen waren geruimd. De bevolking had daarnaast weinig vertrouwen in het ruimen van mijnenvelden door Duitsers. Regelmatig werden op deze terreinen toch nog mijnen aangetroffen. De vele Engelse munitie, granaten enz. die nog overal in de gemeente verspreid lagen, vormden een groot gevaar. Verzocht werd ook deze op te ruimen. **[Locatie onbekend]**

12 april 1946

Opgave van mijnen en verdachte terreinen aan de Mijnopruimingsdienst. Met betrekking tot de gemeente Nederweert werd vermeld: Inlichtingen omtrent de ligging van mijnen ter secretarie¹²⁷. **[Locatie onbekend]**

26 mei 1946

Melding van de Staf Mijn en Munitie Opruimingsdienst dat er onder meer acht ton explosieven uit Nederweert naar diverse dumps was vervoerd en dat daarnaast negen ton uit Nederweert was vernietigd¹²⁸. **[Locatie onbekend]**

1946-1947

Overzicht vaarwater met mijnen, opgesteld door Rijkswaterstaat¹²⁹:

- Limburg: granaten en landmijnen in de Zuid-Willemsvaart tussen de sluizen 0 en 3;
- Limburg: mijnen en munitie in kanaal Wessum-Nederweert bij de spoorbrug te Kelpen.

[Buiten onderzoeksgebied]

5 december 1947

Bericht aan de gemeente Nederweert dat de bij werkzaamheden aan een weg te Nederweert-Leveroy gevonden granaten geruimd gingen worden¹³⁰. **[Locatie onbekend]**

18 december 1947

Bericht aan de gemeente Nederweert dat de nabij de kerk in deze gemeente aangetroffen granaat geruimd ging worden¹³¹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

1 augustus 1951

Melding van een vondst van een drietal granaten, gevonden door L. Wetemans, Schoor 13 te Nederweert¹³². **[Buiten onderzoeksgebied]**

18 maart 1952

Melding van de Rijkspolitie Groep Nederweert: De kazematten langs de Rijksweg Zuid te Nederweert dienden op korte termijn te worden dichtgemetseld om ongelukken te voorkomen¹³³. **[Locatie onbekend]**

¹²⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹²⁶ RHCL, toeg. nr. 06.22 Stichting Herstel Limburg 1945, inv. nr. 63

¹²⁷ CAD Rijswijk, MMOD A-Z

¹²⁸ Zeeuws Archief (ZA) Middelburg, toeg. nr. 280 Militair Gezag in Zeeland (1943) (1944-1946) (1948), inv. nr. 4906

¹²⁹ NA, toeg. nr. 3.07.07 Rijkswaterstaat Benedenrivieren, inv. nr. 876

¹³⁰ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹³¹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹³² GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹³³ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5293

28 juli 1953

Melding van een vondst van een granaat bij de aanleg van de waterleiding op Budschoop te Nederweert¹³⁴. **[Buiten onderzoeksgebied]**

28 januari 1954

Melding van een vondst van twee granaten, gevonden door de tuinman van het St Joseph-klooster te Nederweert, Schoolstraat 9¹³⁵. **[Buiten onderzoeksgebied]**

20 september 1954

Melding van vondsten van granaten bij de bouw van reinwaterkelders ten behoeve van de waterleiding te Nederweert¹³⁶. De granaten werden opgeborgen in de materiaalloods nabij de bouw gelegen hoek Rosvelterweg en Molenweg. **[Locatie onbekend]**

20 oktober 1955

Munitiemelding van de gemeente Nederweert: bij de aanleg van de waterleiding werd op het perceel Kraan 9 een granaat gevonden.¹³⁷ **[Buiten onderzoeksgebied]**

16 april 1956

Bij werkzaamheden op de weg over de westelijke dijk van het Kanaal Wessem-Nederweert werd tussen sluis 15 en de Schoorbrug een granaat gevonden¹³⁸. **[Buiten onderzoeksgebied]**

18 juni 1957

De landbouwer L. Moors, wonende te Weert, Leukerstraat 54, had in de omgeving van het Kanaal Wessem-Nederweert een granaat gevonden¹³⁹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

10 januari 1958

Melding van de gemeente Nederweert aan het Ministerie van Oorlog:

- Langs de Rijksweg Weert-Helmond onder de gemeente Nederweert tussen de Moesemanstraat en Sluis 13 lagen nog steeds resten van vernielde bunkers en betonnen mangaten;
- Tussen sluis 15 en km. paal 60 langs de Rijksweg Weert-Helmond stonden nog enige niet-beschadigde kleine bunkers van lichtere constructie;
- Tussen de brug over de Zuid-Willemsvaart te Nederweert en sluis 15, alsmede op het eiland, stonden nog vier zeer zware bunkers¹⁴⁰.

De hierboven genoemde bunkers betroffen Nederlandse verdedigingswerken en werden in het tijdvak van 1 januari 1939 tot 15 mei 1940 in opdracht van het Ministerie van Oorlog gebouwd. **[Buiten onderzoeksgebied]**

18 april 1959

In een weide op Kraan werd een granaat gevonden. De heer J. Rijnders te Nederweert, Roeven 12, was bereid de juiste plaats aan te wijzen¹⁴¹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

22 juni 1959

Langs de dijk van het Kanaal Wessem-Nederweert onder de gemeente Nederweert werd ter plaatse waar gelegenheid tot zwemmen werd gegeven, een granaat gevonden¹⁴². **[Buiten onderzoeksgebied]**

¹³⁴ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹³⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹³⁶ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹³⁷ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹³⁸ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹³⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹⁴⁰ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5293

¹⁴¹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹⁴² GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

22 september 1960

De landbouwer L. Wetemans te Nederweert, Schoor 3 had enkele granaten gevonden in een sloot in de omgeving van het Kanaal Wessem-Nederweert¹⁴³. **[Buiten onderzoeksgebied]**

26 mei 1962

De heer Adriaens, wonende te Weert Kloosterstraat 78 (omgeving Biest) had in de Griesheide (omgeving Schoor) een granaat gevonden¹⁴⁴. **[Buiten onderzoeksgebied]**

7 september 1966

Melding van een vondst van een granaat op een perceel grond gelegen aan de Kraan te Nederweert, gevonden door landbouwer Koolen, wonende Hakkesteg 4, Weert¹⁴⁵. **[Buiten onderzoeksgebied]**

31 januari 1967

Melding van een vondst van twee granaten in uitbreidingsplan-West te Nederweert¹⁴⁶. **[Locatie onbekend]**

24 april 1967

Melding van een vondst van een granaat nabij het pand Hulsen 7 te Nederweert opgeploegd door landbouwer L. Koolen, wonende Schoor 7¹⁴⁷. **[Buiten onderzoeksgebied]**

16 mei 1967

Melding van een vondst van een granaat gevonden bij werkzaamheden in het uitbreidingsplan Rosveld te Nederweert¹⁴⁸. **[Buiten onderzoeksgebied]**

30 juli 1968

De gemeente Nederweert gaf aan dat bij de opruiming van 7 bunkers in de gemeente Nederweert er geen bezwaar was om een opslag van ontplofbare stoffen in een der bunkers op het eiland in de Zuid-Willemsvaart te maken mits de nodige maatregelen voor de veiligheid werden genomen¹⁴⁹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

13 april 1970

Melding van de vondst van een handgranaat op haar opslagterrein door de Betonmaatschappij 'De Peel', gevestigd nabij brug 14 over de Zuid-Willemsvaart te Nederweert¹⁵⁰. **[Buiten onderzoeksgebied]**

27 mei 1970

Door Gemeentewerken van de gemeente Nederweert was bij uitvoering van werkzaamheden een granaat gevonden, die zich thans bevond bij de gemeentelijke garage aan het begin van de Rosvelterweg¹⁵¹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

24 augustus 1970

Melding van een vondst van een oorlogsmijn o.i.d. bij graafwerkzaamheden door de heer H. Vlassak, wonende te Nederweert, Rijksweg Zuid 14¹⁵². **[Buiten onderzoeksgebied]**

28 oktober 1970

Melding van een vondst van een granaat gevonden door landbouwer F.W. Akkerman, Wessemerdijk 12 te Nederweert¹⁵³. De granaat was achter zijn woning neergelegd. **[Buiten onderzoeksgebied]**

¹⁴³ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹⁴⁴ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5265

¹⁴⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 4445

¹⁴⁶ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 4445

¹⁴⁷ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 4445

¹⁴⁸ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 4445

¹⁴⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 5293

¹⁵⁰ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁵¹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁵² GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁵³ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

28 december 1970

Melding van een vondst van een granaat op zijn bedrijf gevonden door landbouwer M. van der Heijden, Schoor 10A te Nederweert¹⁵⁴. **[Buiten onderzoeksgebied]**

15 februari 1971

Melding van een vondst van twee granaten in een bermsloot op zijn bedrijf gevonden door de heer M. Knapen, Kraan 32 te Nederweert¹⁵⁵. **[Buiten onderzoeksgebied]**

22 april 1971

Melding van een vondst van een bom door Gemeentewerken Nederweert gevonden aan een zijtak van de Trumpertweg te Nederweert¹⁵⁶. **[Buiten onderzoeksgebied]**

28 mei 1971

Melding van een vondst van een granaat op een bouwterrein van de Fa. Scheijven aan de Populierenstraat te Nederweert-West¹⁵⁷. **[Buiten onderzoeksgebied]**

18 oktober 1971

Melding van een vondst van een granaat op ca 150 meter vóór de oostelijke oprit van het viaduct Schoordijk over de E-9, ongeveer 100 meter in het veld te Nederweert, gevonden door landbouwer P. Franssen, Schansstraat 1B Nederweert¹⁵⁸. **[Buiten onderzoeksgebied]**

5 april 1972

Melding van een vondst van een granaat achter een tuinbouwloods op zijn bedrijf gevonden door Th. Vossen, Boeket 21 te Nederweert¹⁵⁹. **[Locatie onbekend]**

6 oktober 1972

Melding van een vondst van een granaat bij de nieuwbouw van woningen aan de Eikenstraat te Nederweert-West gevonden door het aannemingsbedrijf¹⁶⁰. **[Buiten onderzoeksgebied]**

2 november 1972

Melding van een vondst van een granaat bij terreinwerkzaamheden in het uitbreidingsplan Nederweert-West. De granaat is gelegen op een perceel ten westen van de Florastraat en ten noorden van de Paulus Holtenstraat¹⁶¹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

2 augustus 1973

Melding van een vondst van een granaat op zijn perceel gevonden door L. Hueters, Burg. Vullersstraat 14 te Nederweert¹⁶². **[Buiten onderzoeksgebied]**

7 november 1973

Melding van een vondst van een granaat bij de in aanbouw zijnde woningen Kapelaniestraat 31-33 te Nederweert¹⁶³. **[Buiten onderzoeksgebied]**

26 maart 1974

Melding van een vondst van een granaat gelegen aan de Schoordijk te Nederweert¹⁶⁴. **[Buiten onderzoeksgebied]**

26 juli 1974

Melding van een vondst van een granaat gevonden door P. van de Kruijs, Kraan 9 te Nederweert¹⁶⁵. **[Locatie onbekend]**

¹⁵⁴ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁵⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁵⁶ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁵⁷ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁵⁸ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁵⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶⁰ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶¹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶² GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶³ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶⁴ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

21 augustus 1974

Melding van een vondst van een granaat in de grond, voorafgaand aan graafwerkzaamheden voor de bouw van een sporthal te Nederweert-dorp¹⁶⁶. **[Locatie onbekend]**

3 september 1975

Melding van een vondst van een granaat op zijn landbouwbedrijf gevonden door landbouwer P. van de Kruijs, Kraan 9 te Nederweert¹⁶⁷. **[Locatie onbekend]**

20 januari 1976

Melding van een vondst van een granaat gelegen op een perceel grand aan de Schoordijk, nabij de Rijksweg 75 (E-9) te Nederweert¹⁶⁸. **[Buiten onderzoeksgebied]**

22 oktober 1976

Melding van een vondst van een granaat in een weiland te Nederweert¹⁶⁹. Het bleek een lege rookpot te zijn. **[Historische context]**

14 januari 1977

Melding van een vondst van een granaat gelegen langs de Rijksweg 75 (A-9/A-1) onder Nederweert¹⁷⁰. **[Buiten onderzoeksgebied]**

Melding van een vondst van een granaat in greppel achter de woning Gielen, Hulsersweg 1 te Nederweert¹⁷¹. **[Buiten onderzoeksgebied]**

1 maart 1977

Melding van een vondst van een granaat (Duitse mortier?) gevonden door P.J.H. Rijnders, Roeven 12 te Nederweert, alwaar de granaat ook gelegen was¹⁷². **[Buiten onderzoeksgebied]**

27 mei 1977

Melding van een vondst van een granaat gelegen op het grondgebied van de gemeente Nederweert, nabij het terrein van de Hondenvereniging Weert, achter het Woonwagencentrum te Weert¹⁷³. **[Locatie onbekend]**

10 september 1980

Melding van een vondst van een rookgranaat van 25 pond met tijdschokbuis 221-serie leeg (verschoten), lengte 40 cm en diameter 12 cm. Als ligplaats is Hoofdschakelstation PLEM, Rijksweg Zuid te Nederweert aangegeven¹⁷⁴. De granaat werd door de EOD meegenomen. **[MORA 19802865]**

27 oktober 1981

Melding van een vondst van een granaat in de grond nabij zijn woning door P.J.A. Timmermans, Hulsensweg 3 te Nederweert¹⁷⁵. De granaat werd tot ontploffing gebracht. **[Buiten onderzoeksgebied]**

15 juli 1986

Melding van vermoedelijke aanwezigheid van explosieven uit W.O. II in de nabijheid van de Heijsterstraat te Nederweert¹⁷⁶. **[Buiten onderzoeksgebied]**

7 juli 1997

Melding van een vondst van explosieven aan de Helmondseweg te Nederweert¹⁷⁷. Het bleken te zijn:

¹⁶⁶ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶⁷ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶⁸ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁶⁹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁷⁰ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁷¹ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁷² GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁷³ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3163

¹⁷⁴ EOD, MORA nr. 198002865

¹⁷⁵ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3672

¹⁷⁶ GHN, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Nederweert, inv. nr. 3672

¹⁷⁷ EODD, MORA nr. 19971509

- 1 brisantgranaat, 25 ponder met schokbuis no. 119, niet verschoten;
- 1 brisantgranaat, 25 ponder met schokbuis no. 117/119, niet verschoten.

Vernietigd d.m.v. detonatie op het industrieterrein Kampershoek. De granaten waren afkomstig van opgebrachte grond van de gemeente Weert. **[MORA 19971509]**

11 september 1998

Melding van een vondst van 12 x 75 mm m18 granaten en 1 x huls met slaghoed. Als ligplaats is het water van de Zuid-Willemsvaart te Nederweert op 3 meter diepte aangegeven¹⁷⁸. Bedreigd gebied betrof brug 14. De CE werden door de EODD meegenomen. **[Buiten onderzoeksgebied]**

13 december 1999

Melding van een vondst van 4 x granaten 7,5 cm en 3 x hulzen 7,5 cm. Als ligplaats is het water van het kanaal Zuid-Willemsvaart/Wetering te Nederweert aangegeven¹⁷⁹, waarbij drie granaten in de berm en vier granaten in het kanaal lagen. De werkzaamheden werden stilgelegd. De CE werden door de EODD ter plaatse vernietigd. **[Buiten onderzoeksgebied]**

17 januari 2000

Melding van een vondst van geschutmunitie, lengte 40 cm, kaliber 75 mm. Als ligplaats was het water van het kanaal Zuid-Willemsvaart te Nederweert aangegeven¹⁸⁰. De munitie lag onder water. De EODD had nader onderzoek ingesteld. **[Buiten onderzoeksgebied]**

2 februari 2000

Nader onderzoek door de EODD n.a.v. een vondst van geschutmunitie, lengte 40 cm, kaliber 75 mm, in het water van het kanaal Zuid-Willemsvaart te Nederweert¹⁸¹. Er werd wederom geschutmunitie, lengte 40 cm, kaliber 75 mm aangetroffen. De munitie lag onder water. Uit getuigenverslag bleek dat in de Tweede Wereldoorlog op de desbetreffende plaats een geschutopstelling had gestaan. Het betrof de locatie van de voormalige sluis 14 te Nederweert. **[Buiten onderzoeksgebied]**

30 mei 2000

Melding van in totaal twintig brisantgranaat patroonmunitie van 75 mm m/sb M48, 20 brisantgranaten van 75 mm m/sb M48 (niet verschoten), twee brisantpantsergranaten van 75 mm m/sb M66 (niet verschoten), twee restanten van schokbuis M48, een rookgranaat patroonmunitie van 75 mm (stuk afgebroken van granaat), twaalf Kardoeshulzen van 75 mm (gevuld), een Kardoeshuls van 17 ponder (gevuld), ca. 60 klein kaliber munitie. Als ligplaats was de oever/het water van het kanaal Zuid-Willemsvaart ter hoogte van brug 14 te Nederweert aangegeven¹⁸². De EODD had de CE geruimd. **[Buiten onderzoeksgebied]**

20 januari 2014

Melding van een vondst van explosieven aan de Scheepsbouwkade te Weert¹⁸³. Het bleek een ongevaarlijk voorwerp te zijn. **[MORA 20140177]**

3.6 Luchtfoto-analyse

De geraadpleegde luchtfoto's zijn gegeorefereerd in GIS en geanalyseerd op sporen van oorlogshandelingen, zoals kraters, loopgraven, mangaten, bunkers, verdedigingswerken, (geschut)stellingen, tankgrachten en mijnenvelden.

Op de geraadpleegde luchtfoto's uit 1944 en uit 1945 zijn geen sporen van oorlogshandelingen waargenomen wat het onderzoeksgebied betreft. In bijlage 3 is de luchtfotodekking weergegeven.

¹⁷⁸ EOD, MORA nr. 1998001838

¹⁷⁹ EOD, MORA nr. 1999002265

¹⁸⁰ EOD, MORA nr. 20000079

¹⁸¹ EOD, MORA nr. 20000079

¹⁸² EOD, MORA nr. 20001066

¹⁸³ EODD, MORA nr. 20140177

3.7 Inventarisatiekaart

Alle relevante gegevens met een geografisch component uit de geraadpleegde bronnen zijn ingetekend op een inventarisatiekaart in GIS. In dit geval betreft het vier meldingen, waarvan er drie buiten het onderzoeksgebied liggen en één melding binnen het onderzoeksgebied. Het betreft de volgende meldingen:

Buiten onderzoeksgebied

- 27 oktober 1944: Om 11.50 uur vielen 21 granaten in de gemeente Weert, onder meer in een sloot aan de oostkant van Biest 1, in het open veld bij de Leukerstraat en in het kanaal Zuid-Willemsvaart¹⁸⁴. [RAP_441027A]
- 7 juli 1997: Melding van een vondst van explosieven aan de Helmondseweg te Nederweert¹⁸⁵. Het bleken te zijn:
 - 1 brisantgranaat, 25 ponder met schokbuis no. 119, niet verschoten;
 - 1 brisantgranaat, 25 ponder met schokbuis no. 117/119, niet verschoten.

Vernietigd d.m.v. detonatie op het industrieterrein Kampershoek. De granaten waren afkomstig van opgebrachte grond van de gemeente Weert.

- 20 januari 2014: Melding van een vondst van explosieven aan de Scheepsbouwkade te Weert¹⁸⁶. Het bleek een ongevaarlijk voorwerp te zijn.

Binnen onderzoeksgebied

- 10 september 1980: Melding van een vondst van een rookgranaat van 25 pond met tijdschokbuis 221-serie leeg (verschoten), lengte 40 cm en diameter 12 cm. Als ligplaats is Hoofdschakelstation PLEM, Rijksweg Zuid te Nederweert aangegeven¹⁸⁷. De granaat werd door de EODD meegenomen.

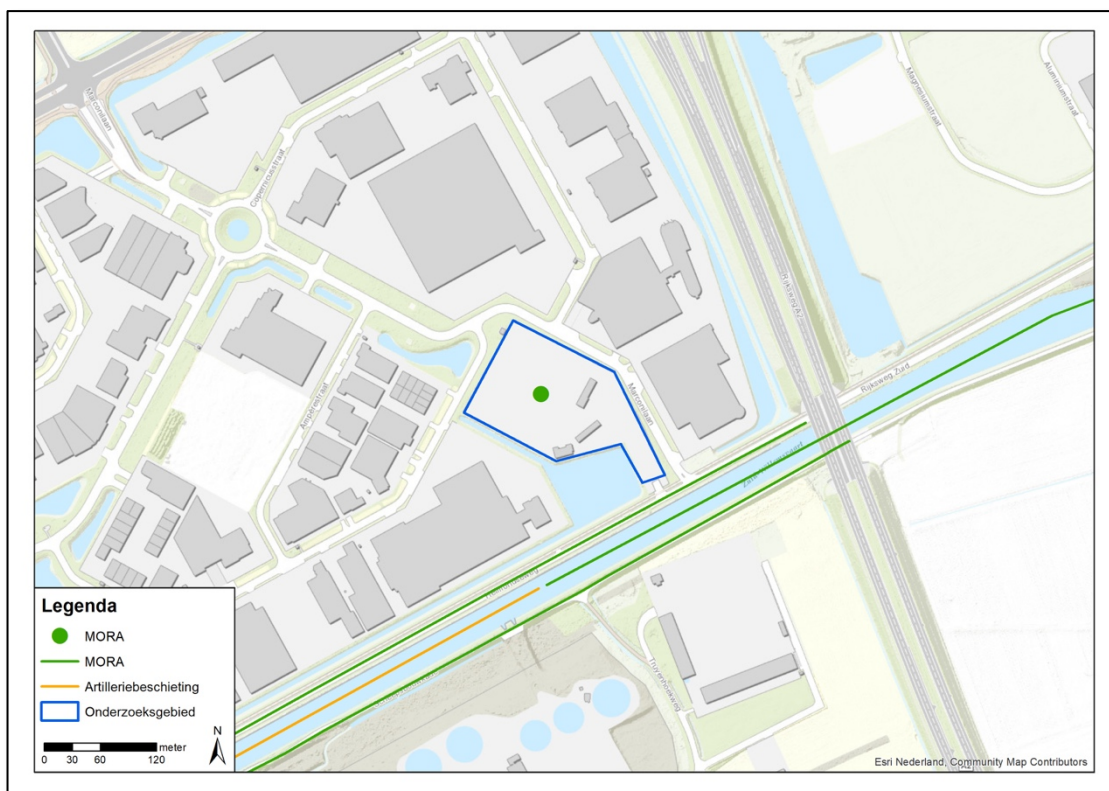
Daarnaast zijn ook de resultaten van de geanalyseerde en gegeorefereerde luchtfoto's verwerkt. In dit geval zijn er op de geraadpleegde luchtfoto's uit 1944 en uit 1945 geen sporen van oorlogshandelingen waargenomen wat het onderzoeksgebied en de directe omgeving betreft. In de onderstaande afbeelding is de inventarisatiekaart voor het onderzoeksgebied weergegeven (zie ook bijlage 4).

¹⁸⁴ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

¹⁸⁵ EODD, MORA nr. 19971509

¹⁸⁶ EODD, MORA nr. 20140177

¹⁸⁷ EOD, MORA nr. 1980002865

Afbeelding 3: inventarisatiekaart onderzoeksgebied.

3.8 Leemten in kennis

Op basis van de geraadpleegde bronnen zijn er nog enkele leemten in kennis. Deze leemten in kennis zijn:

- Het is onbekend of er in de periode 1940-1945 CE zijn geruimd binnen de grenzen van het onderzoeksgebied en/of in de directe omgeving hiervan;
- Het is onbekend of er in de periode 1945-1970 CE zijn geruimd binnen de grenzen van het onderzoeksgebied en/of in de directe omgeving hiervan;
- Van niet alle gebeurtenissen kon een exacte locatie bepaald worden op basis van de geraadpleegde bronnen;
- Voor de beschikbare, geraadpleegde luchtfoto's geldt dat de kwaliteit B en C is en dat de luchtfotodekking van het gebied niet goed is.

4 ANALYSE GEGEVENS

4.1 Indicaties

Op de inventarisatiekaart is er sprake van vier indicaties, te weten:

- Vondst van 21 granaten in de gemeente Weert, onder meer in een sloot aan de oostkant van Biest 1, in het open veld bij de Leukerstraat en in het kanaal Zuid-Willemsvaart¹⁸⁸ [RAP_441027A];
- Vondst van 1 brisantgranaat, 25 ponder met schokbuis no. 119, niet verschoten, en van 1 brisantgranaat, 25 ponder met schokbuis no. 117/119, niet verschoten, aan de Helmondseweg te Nederweert¹⁸⁹;
- Melding van een vondst van explosieven aan de Scheepsbouwkade te Weert¹⁹⁰. Het bleek een ongevaarlijk voorwerp te zijn.
- Melding van een vondst van een rookgranaat van 25 pond met tijdschokbuis 221-serie leeg (verschoten), lengte 40 cm en diameter 12 cm. Binnen het terrein van het Hoofdschakelstation PLEM, Rijksweg Zuid te Nederweert¹⁹¹.

In de onderstaande tabel is de analyse per indicatie te lezen. Allereerst zijn de indicaties die buiten het onderzoeksgebied liggen, behandeld.

Locatie	Bron	Datum	Gebeurtenis	Analyse
Kanaal Zuid-Willemsvaart te Weert	[RAP_441027A]	27-10-1944	Om 11.50 uur vielen 21 granaten in de gemeente Weert, onder meer in een sloot aan de oostkant van Biest 1, in het open veld bij de Leukerstraat en in het kanaal Zuid-Willemsvaart.	De locatie van Biest 1 in Weert bevindt zich bijna 2 km van het onderzoeksgebied en de locatie van de Leukerstraat in Weert meer dan 1 km van het onderzoeksgebied. Beide locaties zijn gelegen aan de andere kant, de zuidoostkant van de Zuid-Willemsvaart. De exacte ligging van de granaten in het kanaal Zuid-Willemsvaart in Weert is niet bekend. Een deel van de Zuid-Willemsvaart te Weert bevindt zich ca. 100 meter ten zuidoosten van het onderzoeksgebied.
Helmondseweg te Nederweert	MORA 19971509	07-07-1997	Melding van de vondst van 1 brisantgranaat, 25 ponder met schokbuis no. 119, niet verschoten, en 1 brisantgranaat, 25 ponder met schokbuis no. 117/119, niet verschoten, aan de Helmondseweg te Nederweert	De exacte ligging van de granaten is niet bekend. De granaten waren afkomstig van opgebrachte grond van de gemeente Weert. Het is niet bekend waar deze grond vandaan kwam. De granaten zijn verwijderd en vervolgens vernietigd d.m.v. detonatie (contra-indicatie).
Scheepsbouwkade te Weert	MORA 20140177	20-01-2014	Melding van een vondst van explosieven aan de Scheepsbouwkade te Weert.	Het bleek een ongevaarlijk voorwerp te zijn (contra-indicatie).

Uit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat deze indicaties niet tot afbakening van verdacht gebied hebben geleid, daar de exacte locatie niet bekend is en/of de CE reeds zijn verwijderd, en het geen CE betrof.

¹⁸⁸ GAW, zonder toeg. nr. GAW, zonder toeg. nr. Gemeentearchief Weert, inv. nr. 1060

¹⁸⁹ EODD, MORA nr. 19971509

¹⁹⁰ EODD, MORA nr. 20140177

¹⁹¹ EOD, MORA nr. 1980002865

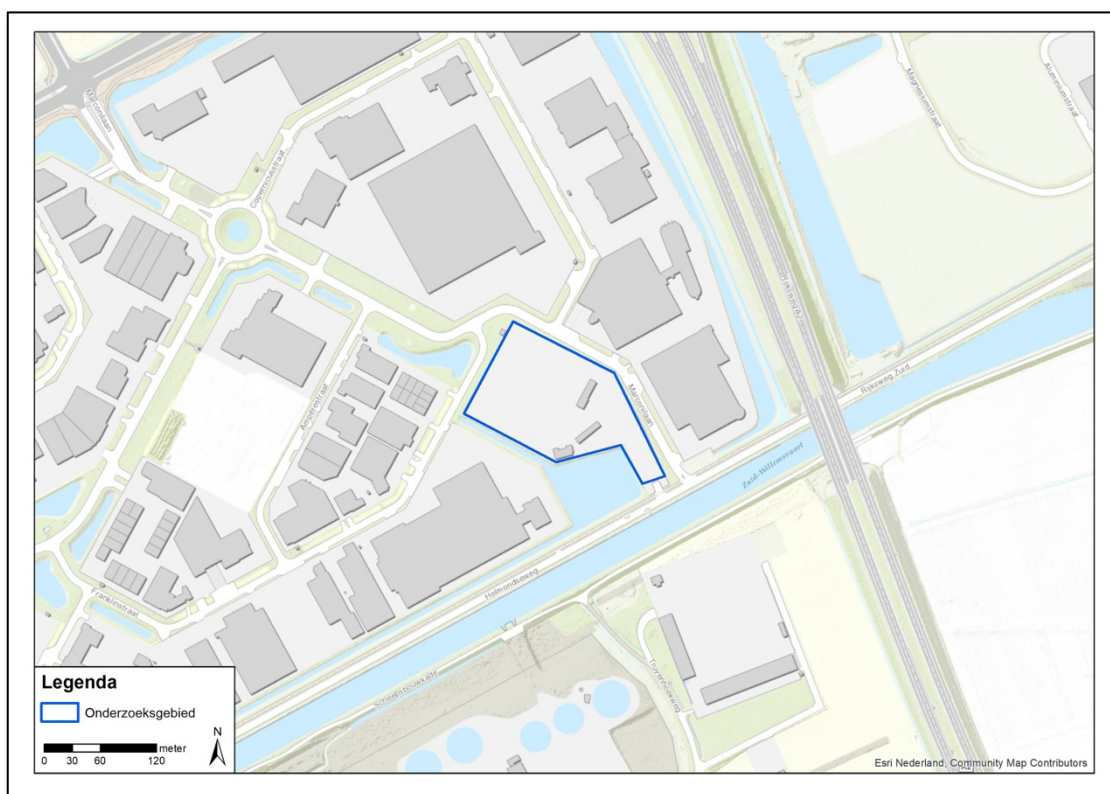
Met betrekking tot de vondst van CE binnen het onderzoeksgebied wordt het volgende vermeld.

Locatie	Bron	Datum	Gebeurtenis	Analyse
150kV station Nederweert	MORA 1980002865	10 september 1980	Melding van de vondst van een rookgranaat van 25 pond met tijdschokbuis 221- serie leeg (verschoten), lengte 40 cm en diameter 12 cm.	De granaat werd door de EODD meegenomen (contra-indicatie).

Er is hier sprake van de vondst van een rookgranaat. Deze rookgranaat is reeds door de EODD van het onderzoeksgebied verwijderd. Er zijn, voor zover bekend, geen andere vondsten van CE in het onderzoeksgebied of in de directe omgeving hiervan gedaan. Het buurtschap Kampershoek, waarbinnen het onderzoeksgebied valt, is vanaf 1990 herontwikkeld van agrarisch gebied met bewoning naar bedrijventerrein. Hierbij hebben grootschalige bodemroerende werkzaamheden plaatsgevonden. In de periode vanaf 1990 zijn geen MORA's aangetroffen. Er zijn geen meldingen van vondsten van CE bekend tijdens de sloop van de bestaande woningen en het bouwrijp maken van het terrein. De in 1980 aangetroffen en geruimde granaat is daarom mogelijk een afzwaai of is aangevoerd van elders en geen indicatie dat het onderzoeksgebied of de nabije omgeving zijn getroffen door artilleriebeschietingen.

4.2 Conclusie

Geconcludeerd wordt dat op de inventarisatiekaart enkele oorlogshandelingen zijn ingetekend die mogelijk relevant zijn voor het onderzoek, maar die niet tot de afbakening van een verdacht gebied hebben geleid. In onderstaande afbeelding is de CE-bodembelastingkaart weergegeven. Er zijn geen verdachte gebieden.

Afbeelding 4: CE-bodembelastingkaart onderzoeksgebied. Er zijn geen op CE verdachte gebieden binnen het onderzoeksgebied.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat er niet kan worden uitgesloten dat er in onverdachte gebieden CE worden aangetroffen. Op basis van de geraadpleegde gegevens zijn voor de onverdachte gebieden geen/onvoldoende aanwijzingen aangetroffen in de geraadpleegde bronnen dat er een verhoogde kans is op het aantreffen van CE.

5 CONCLUSIE EN ADVIES

5.1 Conclusie

Op basis van de geraadpleegde bronnen is vastgesteld dat het onderzoeksgebied 150kV station Nederweert niet betrokken is geweest bij oorlogshandelingen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Er zijn geen duidelijke aanwijzingen aangetroffen in de geraadpleegde bronnen dat door oorlogshandelingen mogelijk CE zijn achtergebleven in de bodem. Het onderzoeksgebied is onverdacht verklaard op CE.

5.1.1 Leemten in kennis

Tijdens het onderzoek bleek er een aantal leemten in kennis te zijn, zowel tijdens de bestudering van het bronnenmateriaal (hoofdstuk 3) als tijdens de analyse van de verzamelde historische gegevens (hoofdstuk 4). Hieronder zijn alle leemten in kennis in het kader van dit historisch vooronderzoek CE samengevat.

- Het is onbekend of er in de periode 1940-1945 CE zijn geruimd binnen de grenzen van het onderzoeksgebied en/of in de directe omgeving hiervan;
- Het is onbekend of er in de periode 1945-1970 CE zijn geruimd binnen de grenzen van het onderzoeksgebied en/of in de directe omgeving hiervan;
- Van niet alle gebeurtenissen kon een exacte locatie bepaald worden op basis van de geraadpleegde bronnen;
- Voor de beschikbare, geraadpleegde luchtfoto's geldt dat de kwaliteit B en C is en dat de luchtfotodekking van het gebied niet goed is.

5.2 Advies

Voor het onderzoeksgebied 150kV station Nederweert geldt dat er geen aanwijzingen zijn aangetroffen in de geraadpleegde bronnen en op de geraadpleegde luchtfoto's dat er oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden waardoor CE in de bodem zijn achtergebleven. In het onderzoeksgebied 150kV station Nederweert kunnen de voorgenomen werkzaamheden regulier plaatsvinden zonder dat er vervolgstappen in de CE-opsporing noodzakelijk zijn.

6 BIJLAGEN

Bijlage 1 WSCS-OCE en certificaten

In het WSCS-OCE staat vermeld dat de indicaties en contra-indicaties uit de inventarisatie-resultaten dienen te worden beoordeeld en dat op basis hiervan de volgende punten gemotiveerd vastgesteld moeten worden:

- Of er sprake is van een CE verdacht gebied, en zo ja:
- De (sub)soort, hoeveelheid en verschijningsvorm van de vermoedelijke CE;
- De horizontale en verticale afbakening van het verdachte gebied.

Bij de beoordeling en evaluatie van de resultaten van de inventarisatie worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Indien sprake is van de vermoedelijke aanwezigheid van CE, wordt de conclusie VERDACHT gerapporteerd. Indien er geen sprake is van de vermoedelijke aanwezigheid van CE, wordt de conclusie ONVERDACHT gerapporteerd;
2. De conclusie wordt vastgesteld op basis van twee of meer onafhankelijke verifieerbare bronnen. Indien een indicatie in slechts in bron is aangetroffen, wordt dit duidelijk aangegeven in de rapportage. Hierin wordt gerapporteerd hoe de betrouwbaarheid van de bronnen is ingeschat;
3. Indicaties en/of contra-indicaties dienen een locatieverwijzing te hebben, aangezien deze essentieel is om te bepalen of de informatie relevant is voor de aanwezigheid van CE op de projectlocatie en/of in het onderzoeksgebied. Voor de locatieverwijzing gelden de volgende uitgangspunten:
 - a. Indicaties en/of contra-indicaties moeten worden vertaald naar een locatie in de huidige topografie;
 - b. Waar sprake is van onduidelijkheid/onbetrouwbaarheid in de locatieverwijzing, wordt dit gedocumenteerd;
 - c. Bij gebruikmaking van indicaties en/of contra-indicaties uit geschreven bronnen, dient de locatieverwijzing uit het bronbestand in de rapportage ongewijzigd te worden overgenomen.
4. Bij het vaststellen van de conclusie worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
 - a. Bij de beoordeling of bepaalde oorlogshandelingen een indicatie vormen voor de aanwezigheid van CE in het onderzoeksgebied, wordt bijlage 3 van het WSCS-OCE als leidraad gehanteerd. Hiervan mag alleen gemotiveerd worden afgeweken;
 - b. Als er geen indicaties zijn die wijzen op de aanwezigheid van CE in het onderzoeksgebied, is de conclusie ONVERDACHT;
 - c. Als er indicaties zijn dat bij oorlogshandelingen binnen de grenzen van de projectlocatie en/of onderzoeksgebied bepaalde hoofdsoorten CE zijn gebruikt/betrokken geweest, dan is (een deel van) de projectlocatie en/of onderzoeksgebied VERDACHT op de aanwezigheid van deze hoofdsoorten CE, tenzij op basis van contra-indicaties het tegendeel kan worden bewezen.
5. Het verdachte gebied wordt horizontaal en verticaal afgebakend, gespecificeerd per (sub)soort CE, hoeveelheid en verschijningsvorm van vermoedelijke CE. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
 - a. Bij de horizontale afbakening van het verdachte gebied wordt bijlage 3 van het WSCS-OCE gehanteerd;
 - b. Uitgangspunten voor de verticale afbakening:
 - i. Bij het bepalen van de verticale afbakening dient specifiek rekening te worden gehouden met: bodemweerstand, verwachte indringingsnelheid en –hoek, gewicht, vorm en diameter CE;
 - ii. Voor het berekenen van de penetratiediepte wordt gebruik gemaakt van een rekenmethode waarin ten minste rekening gehouden wordt met de volgende parameters: de afwerphoogte, de afwerpsnelheid, het gewicht van de bom, de diameter van de bom en de weerstand van de bodem;
 - iii. Indien sprake is van grondverzet/grondroering in de periode 1945 tot heden, wordt op basis daarvan bepaald of, en zo ja, tot welke diepte minus maaiveld (gerelateerd aan NAP), de aanwezigheid van CE kan worden uitgesloten;
 - iv. De verticale afbakening wordt zodanig uitgedrukt dat deze is te herleiden tot de diepte ten opzichte van NAP;
 - c. Uitgangspunten horizontale afbakening:

- i. Bij de horizontale afbakening van het verdachte gebied wordt de tolerantie gemotiveerd, gebaseerd op het beschikbare bronnenmateriaal;
 - ii. Het verdachte gebied wordt weergegeven in RD-coördinaten;
- d. Onder de verschijningsvorm wordt verstaan de wijze waarop CE in het verleden in de (water)bodem zijn terechtgekomen, waarbij onderscheid kan worden gemaakt in: afgeworpen, verschoten, gegooid, gelegd, weggeslingerd, opgeslagen, gedumpt, begraven (inclusief redepositie), als restant uit springputten of explosie en als onderdeel van (vliegtuig)wrakken en/of gezonken vaartuigen.

Bijlage 2 Vaststellen verdacht gebied en afbakening in vooronderzoek

In onderstaand overzicht is de horizontale afbakening van het verdachte gebied weergegeven zoals deze is opgenomen in het WSCS-OCE.

Indicatie	Algemene omschrijving	Uitgangspunt conclusie		Uitgangspunten voor afbakening verdacht gebied
		Verdacht	Onverdacht	
Verdedigingswerk	Groepering van wapenopstellingen en/of geschutopstellingen, rondom afgezet met een versperring (bijvoorbeeld weerstandskern of steunpunt)	X		Het grondgebied binnen de grenzen van het verdedigingswerk is verdacht. De grenzen worden bij voorkeur bepaald aan de hand van georeferenteerde luchtfoto's.
Wapenopstelling	Opstelling van handvuurwapen, machinegeweer of andere (semi)automatisch wapen, niet zijnde onderdeel van een verdedigingswerk	X		Locatie van de wapenopstelling
Geschutopstelling (statisch en mobiel)	Locatie van geschut, niet zijnde onderdeel van een verdedigingswerk.	X		25 meter rondom het hart van de geschutopstelling, maar niet verder dan een eventuele aangrenzende watergang.
Munitieopslag in open veld	Locatie van munitievoorraad in het open veld, niet zijnde binnen een verdedigingswerk	X		Locatie van de veldopslaglocatie
Loopgraaf	Militaire loopgraaf	X		Het gebied binnen de contouren van de loopgraaf is verdacht, bij voorkeur bepaald aan de hand van georeferenteerde luchtfoto's.
Tankgracht of -geul	Een diepe (al dan niet droge) gracht of geul met steile wanden, aangebracht om pantservoertuigen tegen te houden		X	Niet verdacht, tenzij er aanwijzingen zijn dat er mogelijk munitie in gedumpt is.
Landmijnen verdacht gebied	Middels een aanwijzing, niet zijnde een mijnenlegrapport, op landmijnen verdacht verklaard gebied. In het verdachte gebied zijn bij de controle door de MMOD géén landmijnen aangetroffen		X	n.v.t.
Landmijnen verdacht gebied	Middels een aanwijzing, niet zijnde een mijnenlegrapport, op landmijnen verdacht verklaard gebied. In het verdachte gebied zijn bij de controle door de MMOD, of bij naoorlogse activiteiten landmijnen aangetroffen.	X		De grenzen zoals aangegeven in het ruimrapport
Mijnenveld	Geregistreerd mijnenveld, waarvan mijnenlegrapport aanwezig is. Alle volgens het legrapport gelegde landmijnen zijn geruimd.		X	n.v.t.
Mijnenveld	Geregistreerd mijnenveld waarvan mijnenlegrapport aanwezig is. Niet alle volgens het mijnenlegrapport gelegde landmijnen zijn geruimd. Geen feitelijke onderbouwing bekend waarom er landmijnen worden vermist.	X		De grenzen zoals aangegeven in het mijnenlegrapport en/of ruimrapport.
Mijnenveld	Mijnenlegrapport aanwezig. Niet alle volgens het legrapport gelegde landmijnen zijn geruimd. Feitelijke onderbouwing bekend waarom er landmijnen worden vermist.		X	n.v.t.
Versperringen	Versperringen, zoals strandversperringen en drakentanden		X	Tenzij er indicaties zijn dat CE onderdeel uitmaken van de versperring.
Infrastructuur zonder geschutopstelling of munitievoorraad	Militaire werken zoals woononderkomen of werken met een burgerdoel zoals schuilbunker		X	Tenzij er indicaties zijn op CE vanwege de aanwezigheid van nabij verdediging in de vorm van bijvoorbeeld wapenopstellingen
Schuilloopgraaf	Loopgraaf voor burgerbevolking om in te schuilen		X	n.v.t.
Kampementen	Grondgebied met onderkomens zoals tenten		X	Tenzij er indicaties zijn op CE vanwege de aanwezigheid van munitieopslag of nabij verdediging in de vorm van bijvoorbeeld wapenopstellingen.
Mangat	Gat in grond met schuilfunctie, niet in gebruik genomen als schuttersput		X	n.v.t.
Vernielingslading	Locatie van aangebrachte vernielingslading	X		Locatie van vernielingslading
Artillerie-, mortier- of raketbeschieting	Gebied dat is beschoten door mobiel of vast geschut, mortieren of grondgebonden (meervoudige) raketwerpersysteem	X		Situationeel te bepalen
Raketbeschieting inslagenpatroon bekend	Gebied dat is getroffen door een raketbeschieting met jachtbommenwerpers	X		Op basis van een analyse van het inslagenpatroon wordt de maximale afstand tussen twee opeenvolgende inslagen binnen een inslagenpatroon bepaald. Het verdachte gebied wordt afgebakend door deze afstand te projecteren op de buitenste inslagen van het inslagenpatroon. Dat is exclusief de eventuele horizontale verplaatsing van de buitenste blindganger binnen het inslagenpatroon
Inslaggpunt blindganger, zijnde een vliegtuigbom	Vliegtuig die niet in werking is getreden	X		Te bepalen volgens rekenmethode waarin ten minste rekening wordt gehouden met de volgende parameters: de afwerphoogte, de afwerpsnelheid, het gewicht van de bom, de diameter van de bom en de weerstand van de bodem. Op basis van in ieder geval deze vijf parameters wordt berekend tot welke diepte CE theoretisch kunnen indringen en hoever de maximale horizontale verplaatsing is.
Crashlocatie vliegtuig	Aanwezigheid van CE vanwege de crash	X		Situationeel te bepalen
Krater van gedetoneerde incidentele luchtafweergranaat	Gebied waarin zich de krater van de detonatie van een incidentele luchtafweergranaat bevindt.		X	Tenzij er indicaties zijn dat het geen incidentele luchtafweergranaat betreft.

Inslagpunt van een V.1 wapen	Gebied dat is getroffen door de inslag van een V.1 wapen	X	15 meter rondom een inslagpunt vanwege de mogelijke horizontale verplaatsing onder de grond.
Krater van (gedeeltelijk) gedetoneerde wapen V.1	Gebied waarin zich de krater van de detonatie van een V.1 wapen bevindt.	X	Situationeel te bepalen
Krater van (gedeeltelijk) gedetoneerde wapen V.2	Gebied waarin zich de krater van de detonatie van een V.2 wapen bevindt.	X	Situationeel te bepalen
Dumplocatie van munitie en/of toebehoren	Dumplocatie van CE en/of toebehoren in landbodem of op waterbodem	X	Locatie van de dump en afbakening verder situationeel te bepalen, bijvoorbeeld dumping in stilstaand of stromend water
Ongecontroleerde (massa)explosie	(Sympathische) detonatie van explosieven voorraad zoals ontploffing munitieopslag of munitietrein	X	Situationeel te bepalen
Vernietigingslocatie voor CE	Eén of meerdere springputten	X	De contour(en) van de springput(ten) en afbakening verder situationeel te bepalen, bijvoorbeeld gelet op de afstand van eventuele uitgeworpen CE buiten deze contour(en).
Vernielingslading (in werking gesteld)	Locatie van in werking gestelde vernielingslading, waarbij de mogelijkheid bestaat op het aantreffen van niet (geheel) gedetoneerde springlading(en)	X	Locatie waar de vernielingslading in werking is gesteld en afbakening verder situationeel te bepalen.
Tapijtbombardement	Gebied dat is getroffen door een bombardement met middelzware en/of zware bommenwerpers, met als doel om schade aan te richten over een groot gebied.	X	Op basis van een analyse van het inslagenpatroon ¹⁹² wordt de maximale afstand tussen twee opeenvolgende inslagen binnen een inslagenpatroon bepaald. Het verdachte gebied wordt afgebakend door deze afstand te projecteren op de buitenste inslagen van het inslagenpatroon. Dat is exclusief de eventuele horizontale verplaatsing van de buitenste blindganger binnen het inslagenpatroon.
Duikbombardement op zgn. 'Pin Point Target', inslagenpatroon onbekend	Gebied dat is getroffen door een bombardement met jachtbommenwerpers, met als doel om een vooraf bepaald specifiek object te treffen	X	Het verdachte gebied wordt bepaald door een afstand van 181 meter gemeten vanuit het hart van het doel ¹⁹³ .
Duikbombardement op zgn. 'Line Target', inslagenpatroon onbekend	Lineair gebied, nabij een spoorlijn, dat is getroffen door bombardement met jachtbommenwerpers, met als doel om de spoorlijn te treffen	X	Het verdachte gebied wordt bepaald door een afstand van 91 meter gemeten vanuit het hart van de spoorlijn ¹⁹⁴ .
Raketbeschieting op zgn. 'Pin Point Target', inslagenpatroon onbekend	Gebied dat is getroffen door een raketbeschieting met jachtbommenwerpers, met als doel om een vooraf bepaald specifiek object te treffen.	X	Het verdachte gebied wordt bepaald door een afstand van 108 meter gemeten vanuit het hart van het doel ¹⁹⁵ .
Raketbeschieting op zgn. 'Line Target', inslagenpatroon onbekend	Lineair gebied, nabij een spoorlijn, dat is getroffen door een raketbeschieting met jachtbommenwerpers, met als doel om de spoorlijn of treinstel op deze spoorlijn te treffen	X	Het verdachte gebied wordt bepaald door een afstand van 80 meter gemeten vanuit het hart van de spoorlijn ¹⁹⁶ .

¹⁹² Verzameling van de locaties van inslagen van één bepaald toestel of één bepaald bombardement.

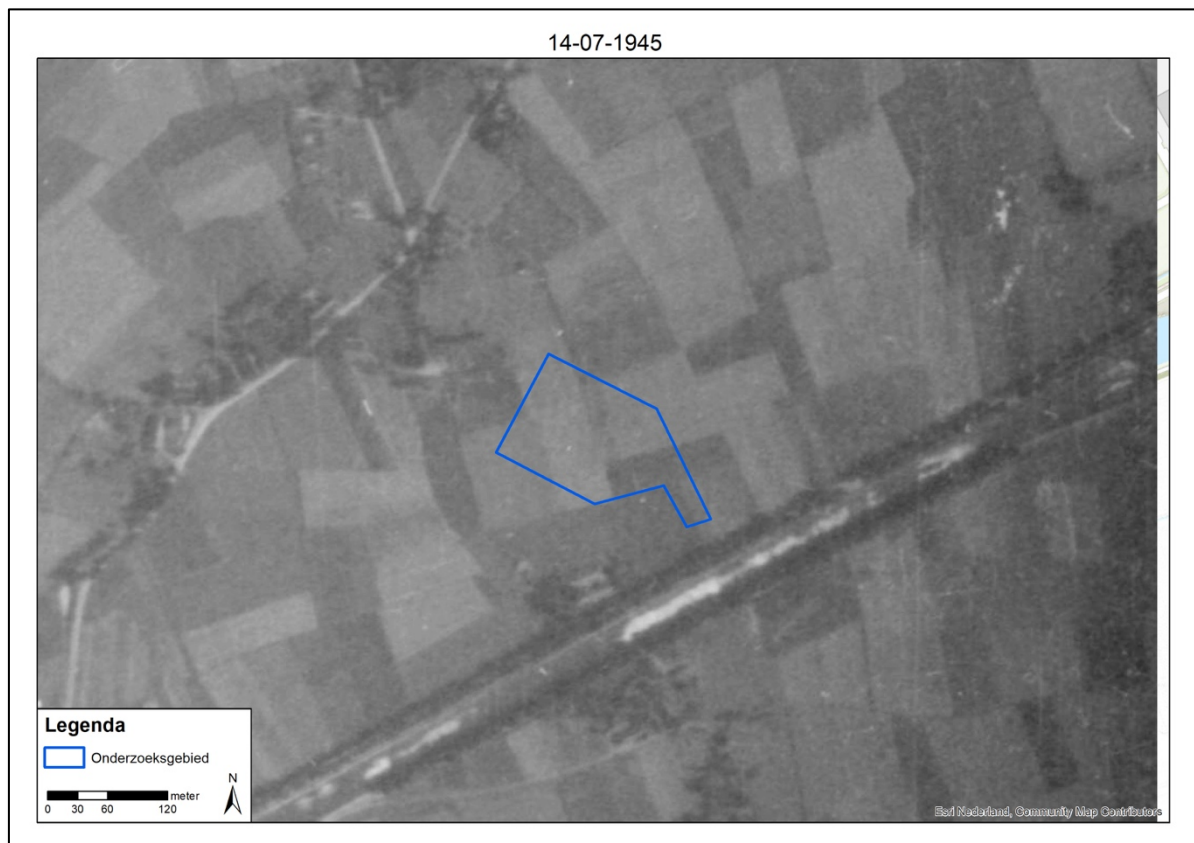
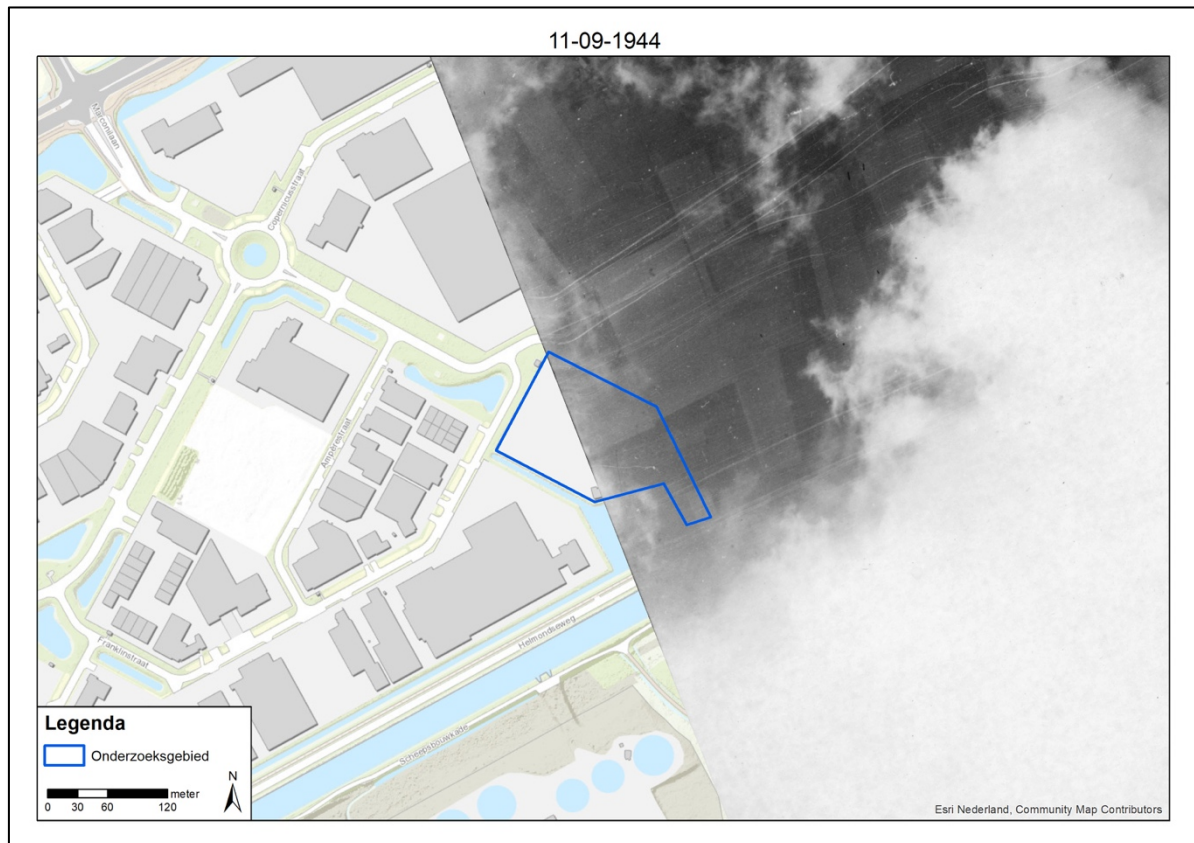
¹⁹³ Afstanden zijn afkomstig van een Britse studie (empirisch onderzoek) naar de accuratesse bij aanvallen door eenmotorige duikbommenwerpers gedurende de periode oktober 1944 – april 1945 (AIR 55/322). Eventueel effect van vijandelijk luchtafweer tijdens deze duikbombardementen is niet in de studie meegenomen. De genoemde afstand is de gemiddelde afstand t.o.v. het doel waarbij opgemerkt moet worden dat 50% van de vliegtuigbommen binnen 119 meter neer is gekomen en de maximaal gemeten afstand t.o.v. het doel 181 meter was.

¹⁹⁴ Afstanden zijn afkomstig van een Britse studie (empirisch onderzoek) naar de accuratesse bij aanvallen door eenmotorige duikbommenwerpers gedurende de periode oktober 1944 – april 1945 (AIR 55/322). Eventueel effect van vijandelijk luchtafweer tijdens deze duikbombardementen is niet in de studie meegenomen. De genoemde afstand is de gemiddelde afstand t.o.v. het doel waarbij opgemerkt moet worden dat 50 % van de vliegtuigbommen binnen 46 meter neer is gekomen en de maximaal afstand t.o.v. het doel 91 meter was.

¹⁹⁵ Afstanden zijn afkomstig van een Britse studie (empirisch onderzoek) naar de accuratesse bij aanvallen door eenmotorige duikbommenwerpers gedurende de periode oktober 1944 – april 1945 (AIR 55/322). Eventueel effect van vijandelijk luchtafweer tijdens deze duikbombardementen is niet in de studie meegenomen. De genoemde afstand is de gemiddelde afstand t.o.v. het doel (gebouwen) waarbij opgemerkt moet worden dat de gemiddelde spreiding van de raketten t.o.v. het middelpunt van een salvo 69 meter was, en dat de gemiddelde afstand van het middelpunt van een salvo t.o.v. het doel 39 meter was.

¹⁹⁶ Afstanden zijn afkomstig van een Britse studie (empirisch onderzoek) naar de accuratesse bij aanvallen door eenmotorige duikbommenwerpers gedurende de periode oktober 1944 – april 1945 (AIR 55/322). Eventueel effect van vijandelijk luchtafweer tijdens deze duikbombardementen is niet in de studie meegenomen. De genoemde afstand is de maximale afstand gemeten n.a.v. luchtfoto-interpretatie.

Bijlage 3 Luchtfotodekking

Bijlage 4 Inventarisatiekaart (losbladig)

Bijlage 5 CE-Bodembelastingkaart (losbladig)